

REC 0
- 31
194

315575

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX &
TILDEN FOUNDATION

VIENYBĖ LIETUVNINKU

Literatūros, mokslo ir politikos savaitinis laikraštis,

ISZLEIDŽIAMAS

J. J. Paukštis & Co.

METAS DEVINIOLIKTAS,

PLYMOUTH, PA. U. S. A.

1904 m.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
315575
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
1869

TURINYS.

Pėrzvalga

visokių lietuviškame gyvenime apsirėiskimų ir svarbesnių iš tautiško bei draugijinio gyvenimo ir judėjimo nuotikių — kiek viename numeryje.

Iš Lietuvos

žinios ir korespondencijos iš įvairių Lietuvos vietų — kiekviename numeryje.

Politiškos žinios

svarbesni nusidavimai visavietinėje politikoje — kiekviename numeryje.

Iš darbų lauko

pranešimai apie darbininkų judėjimą bei trumpi įžvelgimai į apyvartas industrijos — kiekviename numeryje.

Iš lietuviškų dirvų Amerikoje

žinutės iš visokių miestų ir mažesnių apygardų, kur tik yra apsigyvenę lietuviai — talsingas atspindis lietuvių amerikiečių tautiško ir ekonomiško susipratimo — kiekviename numeryje. Žinios tarpais iš Anglijos, Škotijos, Prusų Lietuvos, Argentinos ir kit.

Iš visur

trumpi pranešimai iš svarbesnių visos pasaulės nuotikių.

Iš Amerikos

trumpai ir suglaustai pranešimai iš Amerikos liaudies gyvenimo ir draugijos stovio.

Tautiškas ir draugijinis judėjimas.

Užbaigiant Paryžiaus parodos reikalus (balsavimai) 12 iki 106

Atsišaukimas į lietuvių socialistų kuopas (Scrantoniečių) 12

KUN. V. DEMBSKIS. Lietuvių darbininkų susivienijimo reikale 34, 47

KAS? Antras kunigas denunciantas 46

Atsišaukimas Brooklyn'o lietuvių 46

TEISYBAITIS. Kunigų kongregacijos vaisiai 55

IGNO DRAUGAS. Musų reikaluose 59

MIKOLAINIS P. „Freedom'o" aukos 60

NUSIGANDELIS. „Wszecelitwini" 60

J. V. Kratinys mislių 68

MERGAITE. Musų nedėkingumas. 84

IGNO DRAUGAS. Apie „Aušrelę" ir T. M. D. —

LIETUVOS SUNUS. Atminkim tautos gerądejus. 92

Musų reikalai.

IGNO DRAUGAS. Reikale siuntimo delegato ant visav. 104

darb. kongr. 104

PERKUNAS J. Atsišaukimas Newark'o „L. L. Susiv." kuo. 107

N. Dėlei „Lietuvių darbininkų Susivienijimo reikale." 115

Reikale darbininkų delegato. — Daytono, O. kuopa. 131

BRIDICKAS M. Nuo paskutinio susirinkimo tarptautiško soc. Bureau's. —

ŠLIUPAS J. Reikale delegatūros į darb. kongr. šią vasarą, 140

„Kankinių Kasos" komiteto pranešimas. 149

DAUMANTAS. Lietuviškos Parodos Komitetui, Amerikoje. 151

KUREJAS. Reikale delegatūros į tarptaut. darb. kongr. 153, 166

(Balsas iš Europos).

DAMBRAUCKAS S. Atsišaukimas Philadelphiečių 154

„Aušros" draugystės reikale. 157

Reikale susivienijimo Lietuvių Socialdemokratų Parti- 166

jos, Amerikoje.

Reikaluose delegato į darb. kongr. (Atsiliepiamas Brook- 166

lyn'o kriaučių).

STRAAT A. Jauni moksleiv. ir partijos Lenkijoje 167, 191, 228

JURGIS SPURGIS. Ant didžiųjų atmainų slingsčio. 175

J. s. Neramų Romėnų Sus. vadovai! 177

„Aušros" dr. tės atskaita. 179

RUTKUS K. Remkime gerus užmanymus. 180

LIETUVOS SUNUS J. š. Protest-mitingas! 188

RUTKUS K. Pasinaudokime kuom galėdami. 191

LIEPUKS. Iš dienraščio Liepuko. 192

Reikale išrinkimo Centr. Amer. Liet. Soc. komiteto 196

Šventė 1-mo gegužės 204

DA-GYVAS. Kame liogika? 212

Atsišaukimas (Philadelphijos liet. soc.). 217

Susiv. L. L. seimas. 228

DUBICKAS P. Užmanymas naujo laikraščio. ...

Seimas S. L. R. K. A. 251

KUN. V. DEMBSKIS. Atsiliepiamas į tautiečius. 252

SAUNUS M. Prie parodos reikalų. 253

„VARPO IR „U-KO" REDAKCIJA. Apie aukas kankiniams. 261

EŽIS. Manija užmanymų. 263

Reikia apsisergėti nuo vyliokų (korespondencija D ro 264, 275

Šliupo su Burov'u).

Atsišaukimas dėlei karės: „Vyrai!" 271

KELEIVIS. Iš kelionės. 275

Iš priezasties sugražinimo lietuviams spaudos. 282

JANKAUCKAS V. Selpimas moksleivių. 287

Atsišaukimas „Karė." 296

BUTKUS J. Paaškinimas Philadelphiečių. 299

Nuo 23 k. S. L. A. Shenandoah, Pa. ...

Antru kartu. (Brooklyn'o kriaučių apoliogija). ...

xx. Nusikratinkim miegus! ...

Atsišaukimas „švenskime darb. šv. ir tt." 307

Protokolas 5 to seimo S. L. L. 322

Draugystė „Aušrelė." 331

Scrantoniečių atsiliepiamas Brooklyn'o kriaučiams. 333

V. TARANTAS. 20-metinės sukaktuvės atkeliavimo D ro 333

Šliupo. ...

RUTKUS K. Dar apie knygą. 336

J. J. PAUKŠTIS. Paryžiaus parodos reikalų užbaiga. 337

KUN. V. DEMBSKIS. Atskaita Sus. L. L. ...

Dėlei slaptos spaustuvės Lietuvoje. 345

Apyskaita L. T. Namu. 349

Atsišaukimas „Spauda-leista." 353

IGNO DRAUGAS. Musų reklama. 360

TAI MAT. Iš spaudos. 367, 380, 391, 402, 451, 468, 474, 523, 534

Atsišaukimas K. Rutkaus. 372

Sugražinta auka Brooklyn'o kriaučiams. ...

ŠLIUPAS J. Taigi nevažiuosiu! 374

Atsišaukimas: „Vyrai!" 379

NAUJOKAS J. Padarykim kas reikia! 385

DR. BASANAVYČIA. Iš „Aušros" gyvenimo. 414, 427

ARTOJAS. Balsas į tautiečius. 421

NAUJOKAS J. Dėlei a. a. St. Malevskio palaikų. ...

Laisvamaniai ir laisvės mylėtojai! 422

KAZAKEVYČIA J. Dėlei Griešiaus bijografijos. 469

EŽIS. Iškritęs lapelis iš parlamento aktų ...

VARGOMATIS. Nuo Tarptautiško Socialistų Kongr. Amst. ...

Nuo psl. 479 iki 52 No. ...

DRAUGAS J. Dar apie S. L. A. 478

SKARMALIUS. Kaslink išleidimo paveikslo „aušrininkų." 480

ŠALTKALVIS. Kuomet tapo išleista pirmą liet. knygą? 488

Atsišaukimas Chicagos liet. soc. į kuopas. 502

ŠALTKALVIS. Iš lietuviškų rečių. 512

IG. DRAUGAS. Tverkime soc. organizaciją! 516

Prisiartina diena!.. 526

PERKUNAS J. Roma ir mės. 527

— NAUJOKAS J. Mumš ir reik prisidėti. 542

TAIMAT. Spaudos atbalsiai.	547, 570		
ARTOJAS. Ir vėl.	577		
VANAGAITIS J. Laiškas iš Prūsų Lietuvos.	582		
Programas „Lietuvių Laikraščio“.	583		
Atsišaukimas Lietuvių Socialistų Partijos Amerikoje.	587		
NAUJOKAS J. Nelaisvių reikaluose.	...		
JANKAUSKAS V. F. „Amžinas“ Aušros Dr. tės Komitetas.	589		
Isteigiamasis L. S. D. jaunuomenės susivaižavimas.	594		
MAKAUCKAS A. M. Klausime Vištaliaus išėmimo.	610		
DAMJONAITIS M. J. Pritarymas Artojaus užmanymui.	...		
Ivairūs raštai.			
VIŠTALIUS A. J. Laiškai iš Argentinos. Nuo 18 psl. iki 379 kas num.	379		
A. Suvienytos Valstijos.	20		
— Šis tas iš statistikos.	60		
KUN. V. DEMBSKIS. Krikščioniška demokratija	80		
W. STRUSS. Paeiga satanizmo. Vertė Audrupats.	95		
AUDRUPATS. Atitaisa teologiškos klaidos.	108		
KUN. V. DEMBSKIS. Popiežiaus Dovaną	119		
KARTUS. Geri vaistai.	120		
Motėrės neprigulmystė. — Vertė Audrupats	143		
LIEPŪKS. Iš po šiaudinio stogo.	163		
P. KRAPOTKIN. Herbert Spencer. Vertė Dr. Šliupas. Nuo 182 psl. kas num. iki 278.	206		
KARTUS. Šauni mislė!	241		
QRK. Brėkštos valanda	275		
Atėivystės āpsunkinimas	277		
DAGYVAS. Reklama	338		
J. ŠLIUPAS. Reikaluose bažnyčios šventos katalikų	343		
MEŠKUS A. D. ro V. Kudirkos atminimui	346		
KUREJAS. Dabartinė karė ir jos pasekmės.	359		
KUN. V. DEMBSKIS. Aklybė tikinčiųjų	369, 384		
. DAUKŠA. Apie įvedimą socialistiško surėdymo.	371		
V. P. Ar āpsivedimas yra priežastim mirties?	390 iki 451		
VIŠTALIUS A. J. Žiezirbos Zinperijos. Nuo psl.	443		
MELYNAKIS. Perskaityk, brolau, ir pamislyk!	492		
Mano sapnas. Vertė QRK.	515-576		
JANKAUCKAS J. K. Laiškas iš karės.	540		
Laiškas į sektantus. — vertė S-vis.	598		
Anglekasių straikas praloštas. . . A. Kalvaitis.	607		
LAISVĖS MYLETOJAS. Carui parsidavusi kunigija	610		
KUN. V. DEMBSKIS. Išsiteisinimas bedievių	622		
P. Neužbaigtas klausimas			
Peržvalga ir kritika visokių naujai išėjusių laiškų: iš viso sukritikuota apie 70 suviršum raštų.			
Poezija.			
AUDRUPATS. Nelukok!			
— Prigimta šalis			
— Artojas			
NEŽINOMAS. „Šimtą metų, Šimtą metų! . . .“			
ŠATEKŠNIS. Gryztu į tėvynę!			
SPRAULYS V. Arklys ir ožys			
AUDRUPATS. Laukimas			
K. Vertimas kuniguos			
V.-P. Tėvynę kas gi išliuosuos??			
ŠATEKŠNIS. Sentėvių kapai			
TARNAITIS. Daina			
MEMELE. Mėmelė. (Prie autobijografijos)			
A. Kovok!			
LAUKINIS. „Aušrai“			
J. M-LE. Atgaleiviams.			
J. MEMELE. Kas vargdienį priglaus			
LAUKINIS. Gamta ir vargdienis			
JUOZAS NEBREKA. Ilgejims tėvynės			
J. MEMELE. Apleidžiant tėvynę			
— Pralekiančioji mislė.			
Belletristika.			
Sidabriniai užsagai. Apysaka M. Gorky'ò. Vertė Audrupats.	85, 96, 121, 144		
Namai judošiaus. Apysaka P. Merimee. Vertė J. T. Želvienė.	155, 168		
Trij klausimai. Legenda gr. Tolstojaus. Vertė Petras K.	180		
NAŠLAITE. Motėris tyruose. Pasaka.	192		
DR. ŠLIUPAS. Maskolių naguose. Tikras atsitikimas. Nuo psl. 290			
K. P. Geradėjas. (Paveikslėlis).	324		
R-NA PLUKSNA. Vadas. (Patėmijimai iš gyvenimo).	336		
M. D. Palemonas ir Ėiržduta (apysaka eilėms). Nuo 350 iki 554			
Ugnelė. Vertė Baniulis	373		
BELLAMY ED. Prilyginimas apie vandens kubilą. Vertė P. M.	492, 503		
Reikalai S. L. A.			
Raginis prisijūsti visas popieras į S mo archyvą	57		
Stovis kasos	95, 252		
Musų užmanymai (atsiliepinimas Centr. Kom. apie Vištali)	118		
Pagarsinimas apie rengimą XIX-ojo Seimo	152		
Stovis provos tarp S. L. A. ir S. L. R. K. A.	200		
Kaslink XIX seimo S. L. A. (atsišaukimas Shenandoah kuopos)	214		
Nuo XIX S. L. A. seimo	262		
Prova S. L. A. su S. L. R. K. A.	302		
Protokolas 19 seimą S. L. A.	311		
Sus-mo prova ir jos priežastis. J. Kazakevyčia	358		
Atsakymas p. J. Tareilai. Draugas.	371		
Izdo daziuretojų atskaita	478		
Prova S. L. A. su S. L. R. K. A. — Mikolainis	518		
Pranešimas S. L. A. kuopoms ir sanariams ir tt. Mikol.	236		
Dalykuose provos — Pasec. ir Val.	538		
Dėlei Susiv. provos. . . Kazakevyčia	575		
Sus-mo L. A. kuopoms pranešimas. . . Centr. Kom.	—		
Reikalai T. M. D.			
Perdavimas tarnystės kasieriaus A. Olševskio	34		
Kasos stovis 34, 58, 106, 153, 217, 287, 322, 371, 432, 482, 539, 600			
Prezidento Palt. įnešimas balsuoti išleidimą knygos	334		
J. Želvienės atsiliepinimas ant Palt. pirmesnių įnešimų	—		
Balsavimas išleisti knygą prasideda 358, baigiasi 419			
Prezidentas praneša apie rinkimus Centr. Kom.	490		
Atsišaukimas į Europos lietuvius	506		
Rezultatai rinkimų.	600		
Bijographija.			
49 EREMINAS L. Iš gyvenimo a. a. Stasio Malevskio	128		
— Šl. Immanuelis Kantas.	132		
87 NAŠLAITE. Zygmantas Sierakauskis	236, 248		
— J. Šl. Henrikis Šimatis	300		
265 — J. ŠLIUPAS M. D. Lietuvių Tauta (I tomas traukėsi iš 1903 m. iki pask. Nr. š. m.).			
278 —			
292 —			
Polemika.			
SEBRĀITIS. Vardan teisybės	2		
ŽINOMAS. Atsiliepinimas p. J. Šukini	23		
SEBRĀITIS. Atviras laiškas kun. Plaušinaičiui iš Brockton	90		
325 KUN. V. DEMBSKIS. Lietuvos cėnikai	224		
— Ar ne nauji muzikantai užtarėjai dar.			
361 bininkų	324		
— TEISTOJAS. Trečioji instancija 397, 404, 420, 432, 438, 456			
385 NAUJOKAS J. Ir Amerikoje reikia prašporto	444		
481 KATALIKAS. Ar veidmainystė ar āpsirikimas?	501		
— Pluokštas „Žvaigždės“ spindulių.	618		
508 —			
534 —			

PERŽVALGA.

— „N. L. C.” paduodama apie vokiečių viešpatystės seimą galutinai išpeikia socialdemokratų deputato Bebelio kalbas ir su primygiu gyria konservatyvus. Gaila kad lietuviai teip karštai atsiduoda partijai, kuri apie jų reikalus visai nesirupina!

— Vokietijos skolos nuo 1899 m. pasidaugino ant milijoniškos sumos 1020 milijonų mk. Neveizint to dar centralai paduoda įnešimą padidinti apicierių algas. Uzdengimui išėjimų ir išmokėjimui skolų reikalauja pakėlimo žemės mokesčių.

— „Varpas” 11 Nr. praneša apie Baltusio bylą. Byla Motiejaus Baltusio, kaltinamo už platinimą raštų ir atsisaukimų, tapo pavesta ypatingam Vilniaus teismo rumų su luomų atstovais (reprezentantais) peržiūrėjimui 30 rugsejo p. m., kur prie uždarytų durų nubaudė Baltusį 3 metais į areštantų rotas ir sėdės turbut Vilniuje.

— Dinaburge pradžioj rugsejo pasibaigė ukės ir pramonės paroda, Vytebsko gub. žemininkų d-stės įstatyta. Iš Lietuvos, sulyg „V-po” pranešimo nedaug tebuvo eksponatų; apart įžymesnių p. Matulionis rodė mokslo skyriuje žuvininkystos plianą ir žuvių kalendorius, parengtus lietuviškai. Tarp gaminių iš larbū būvę: klumpiai, šaukštai, kryželiai iš Sedos miestelio; audeklai iš Kurtuvėnų par, prie kurių buvo pridėta lazda, Uliansko padaryta, sugabiai ir sumaniai išpiaustytomis visokių gyvulių figūromis. Dusėtų par. Bugiotės rodė naminius audeklus su lietuviškais parašais po rusiškų; jos gavę pinigų premiją. Tarp arklių būvo 2 porė žemaičių veislės, kurias pastatęs p. Balcevičius iš Utėnos par.

— Musų klerikalų organai-

Prusuose „Tėv. Sargas”, Amerikoje „Žvaigždė” lenktynėina prisigerinimui maskolių valdžiai ir denuncijacijoms. „T. S.” N.10 str. p. a. „Pamokslas apie meilę tėvynės” parodo kad Lietuvos kunigai nepasikakina vedimu savo avelių į „daugų” iš sakyklų, bet griebsiasi pasibiaurėtiniausių įankių, kokiuos galima buvo tikėtis nuo klerikalų. „Kas apskaitys—sako „T. S.”, kiek pikto padarė ir daro tokios knygutės, kaip: „Smertis”, „Parmazonas”, „Nuskintas žiedas” ir daug kitų joms panašių, toki laikraščiai, kaip „Vienybė L.”, „Naujienos” ir „Ukininkas” — ir jeigu skaitai tokias — Išgama esi — Išgama!... ir jei tavje dar liko žmogaus jausmo, tai pulk po kryžium, — o jei ne, bėgk kaip Kainas nuo savo brolių... Negana kad tokius išgamas mes išvysim iš tėvynės, bet naikinsime tų išgamų raštus ir tt. Saugokitės tokių daktarėlių, kromininkėlių, neturėkite su jais jokių reikalų, nepriimkite jų į savo namus, kad jie priversti butų, kaip Kainas, išbėgti iš tėvynės su išgamos zenklū...” (Pamokslas saktas P. bazn. 23 rug.).

Panašus pamokslas 1902 m. buvo sakytas Panemunėlio baz. (Zar. p.), per k. Šereivą, iš kurio priežasties dar keletas ypatų ir šiadien vargsta ištrimime, nežiurint jau į baisų užkenkimą pradžia vietinio tautiško atbudimo.

„Ž-gždė” neatsiliko nuo savo brolio („T. S.”) judėsių je. — Jau buvo rašyta, kaip „Ž.” Nr. 45 patilpo korespondencija iš Pilviškių su apšmeizimu ir denunciacija ant D-ro Matulaičio. Vėliaus musų kunigėliai išsiuntinėjo tos korespondencijos iškarpa į Pilviškių apylinkę, dėl didesnio išniekinimo ir galutinio nužeminimo p. M. tarpe aplinkinių žmonių.

Nemaziau pasibiaurėtinai

pasielgė „Ž-dė” ir 52 No., kur praneša apie tai, kaip ji turėjusi savo kelius, dėl pergabėnimo per rubežių „Dirvos” ypatoje dviejų maskolių-urėdininkų, per kurių tarpininkytę ėjus „Dirva” į Maskoliją Pagaliaus įsakmei nurodo, kad tuodu urėdininku ir lietuviškai moką. Tur-but denuncijanto ranka padrebėjo, kad sasi laikė nepranešęs tuodviejų urėdininkų pavardžių!

— Berlyne, Vokietijoje 15 d. lapkričio susitvėrė „Lietuviška d-stė”, kuri pasiėmė sau užtikslą platinti tarpe išsisklaidžiusių po Berlyną vientaučių tautišką susipratimą. Jie kas dvi savaiti laiko savo susirinkimus, kur perskaito naujasias lietuvišką literaturą ir vėda kalbas ant tautiškos temos.

„Vienybės” skaitytojams.

— Visi „Vienybės” skaitytojai yra užkviečiami atnaujinti prenumeratą ir sykiu prišųsti užvilktą skolą, idant per raszydani skaitytojus į naujas adresų knygas, sykiu ir juos įraszytumėm, kad gautų visus numerius ir neturėtų pertraukos skaityme.

Isz Lietuvos.

Joniškis, Šiaulių pav. Kauno gub.

Trumpiečių kaimoje tulas žmogelis nuo seno užsiiminėjo pardavinėjimu degtinės. Kada šimet tas pats žmogus tapo išrinktas ant dešimtininko, tai tas amatas jam buvo pasekingesnis, nes budamas „ponu dešimtininku” nieko nebesibijojo, nė pagaliaus „pono urėdininko”, kuris pats baltakę mėgdamas vienvalios pas dešimtininką sėdėjo ir pats girtuokliuodamas velijo ir kitiems degtinę pardavinėti. Tas tai butų nieko; bet kad tuodu ponai pradėjo net varu traukti pas savę žmones, o ypač mažus

vaikus, tai jau visi pradėjo jų darbais biauřėtis. Pasekmės jų „apaštalavimo” greit apsi-reiskė. Vienas jaunas vaikinąs pripratintas sriauti degtinę, o neturėdamas už ką pirkti, ėmė vogti iš kaimynų klėčių javus ir pritverus, tapė nubaustas ant 2 metų į areštantų rotas. Negana to, musų „poneliai” dar nutarė kiteip maskolių valdžiai pasiteikti. Pradėjo samdyti, jau nuo savės šaipukus, prašydami sužinot kas turi šaudykles ir kas skaito lietuviškus raštus. Paskiaus pradėjo juodu daryti kratas ir visur landzioti. Daugiur radę šaudykles atėmė, o Trumpaičiuose rado pas vieną mergaitę kelis n. „Naujienu”, kalendorių ir brošūrą „Tikyba ar Mokslas?” Dešimtininkas (kaip vadinasi tas judėsius? Red.) liepė merginai, kad duotų „ponui” urėdininkui 25 r., tai, sako: „paleis!” Nors mergina davė ant degtinės 6 rub., bet nieko negelbėjo: tapo paduota žandarams, kurie po ilgų landziujimų ir tasyčių nusprendę ją ant savaitės į Gruzdzijų valčiaus cipe. (Cia reikia pripažinti, kad mergaitė labai negerai padarė, duodamosi jiems visųpirmu krėsti, o paskui duodama jiems papraką, kurie, vienok ją paskui įkandė. Kiekviename, tokiame atsitikime reikia pasielgti su jais kaip su plėšikais, t. y. visų pirma išvyt tokius ponus laukan, o jeigu dėl kokių priežasčių to negalima padaryti, tai nieko į jos nekalbėt, nesiteisint ir nesimaldaut. Kurie tik teip pasielgė, beveik nieko, arba visai mažai nukentė. Red.). — Dabar gi jau mes tų „ponų” nebeturim. Urėdininkas begirtuokliuodamas prasižengė prieš valdžią ir tapęs atstatytas nuo vietos valo žydų mėšlynus, Gruzdziuose. Dešimtininką teipgi kasžin kas įskundė pardavinėjime degtinės ir ta pati valdžia, kuriai jis nuopširdžiai tarnavo teip varėsi, iš-

melžė, kad liko skura ir kaulai. Sako, visas esąs į skolas parlindęs.

Tai tiek šiuo kartu iš mūsų pilkos padangės! *Siauliškis.*

Naujamiestis, Panevežio pav., Kauno gub.

Laiminga ta parapija, kuri turi rupestingą kleboną: visi parapijos reikalai eina išmintingai ir nuosekliai; turintgi netikusį kleboną, už visus jo apsilaidimus turi atsakyti vargšų parapijonų kišenė. Štai ir mūsų klebonas Romualdas Stera (Sterovič) nors yra džiaikonu, kanauninku ir pralotu kapituolos, bet kaip nerangiai reikalus veda, tai net gėda iš šalies. Jau šeši metai, kaip užmanė muryti bažnyčią ir vos tik ketvirtainišką sieksnį teisūrijos. Kaip eina darbas tolyn, tai nežinia. Jeigu teip bus, kaip dabar tai mūsų naujos bažnyčios neregėsim, jeigu mūsų vaikai; nes ir tas, kiek buvo išmuryta, jau nuo lietaus ištyzo. Parapijonai matydami, kaip klebonas nieko tuose dalykuose neišmąnydamas, tik jų pinigų pustyja, atsisakė daugiau duoti ant bažnyčios ir jau 2 metai, kaip prie jos darbų nekeliu nė kojos. Klebonas iš plytų pasimūryjo sau pirtį ir žolinyčią (oranžeriją), o likusias išpardavė. Dviejose vietose plytas dirbo: prie Pakalniškių ir prie stoties Laba, bet iš abiejų pasirodė plytos niekam vertės.

Joskis Kudločius.

Senapilė, Suvalkų gub.

Laiškas į rėdystę. Meldžiu „V. L.“ ar negalėtumėt man prisiųsti Amerikos Ukininkystės žemlapį, iš Arkansų ar kitų valstijų, ir parašyti kaip tę klojasi tiems lietuviams, kurie tę gyvena. Lietuvoje daug yra norinčių persikelti į Ameriką, ant laukų. Priezastis to, tai didis apsunkinimas Lietuvos ukininkų, per valdžią, su įvairiais mokesčiais ir muitais;

ypač, kad per paskutinių trijų metų neužauglius javų, žmonės nebegali išsimokėti. Beveik kiekvienas turi pirkti javus, pargabentus iš Maskolijos. Apart to labai įgriso valdžios persekiojimai ir ištrėmimai už lietuviškus raštus; atimta visa žmonių laisvė ir priviso tiek daug žandarų, kad kur tik žengsi vis susitiksi. — Jeigu negalite prisiųsti žemlapio, tai nors priduoKit antrašus, tę gyvenančių vientaučių: mes pasirūpysime susirašyti patįs. Mes norėtumėm kuogreičiaus susižinoti, kadangi ketiname pavasaryj keliauti.

Su godone *A. R.*

Nuo Red. Iš to laiškelio matyt kaip mus broliai lietuviai prispausti, rengia tokias bėgtines, tantomis, kaip kad daro Galicijos lenkai. Bet visgi butų vėlytina truputi palaukti. Rasit ir Lietuvoje virs kitoki laikai... Prieg tam reikia žinot, kad lietuviai, vos tik parvykę iš tėvynės negali tuojaus apsigyventi su laukininkystos uke Amerikoje, ir štai dėl ko: 1) nemoka angliškos kalbos, 2) nemoka vesti ukės, pagal amerikoniškos sistemos. Daug jau bandė uždėti farmas ir pasirodė, kad tik tie galėjo jas išlaikyti, kurie jau patįs buvo pastoję amerikonais, t. y. prisiziūrėję tos šalies gyvenimo begiui iš visų pusių. Tie ir šią dieną ukininkauja, tuometarp kaip daugelis kitų sukisę pakutinį grašgalį su ašaroms turėjo apleisti apgyventas vietas. Geriaus pasilikti tėvynėje ir bandyti kitais keliais pagerinti savo buvį. Tie keliai jau yra užžymėti, tik reikia, kad atsirastų daugelis jais einančių...

Vardan teisybes.

Korespondencijoje iš Pilviškių patalpintoje N.45 „Žvaigždės“ tulas p. J. Teisutis stengiasi išniekinti gyvenantį Pilv. d-rą Matulaitį. Kadangi toje

korespondencijoje kas žodis tai melas ir neteisybė, meldžiu guodotina „Vienybės“ redakciją patalpinti šitą mano laišką, iš kurio skaitytojai patirs kaip buvo dalykas pagal teisybę.

Štai trumpas p. T. korespondencijos turinys.

„Pirm 5 metų — rašo p. T. — buvo čia tik vienas gydytojas p. Stasys Matulaitis, pagarsėjęs tuo, kad gydo silpnai ir tt. kaip įmanydamas stengiasi juo pikčiaus išjuokti d-rą M. kaipo gydytoją. „Bet ypatingai mylėjo jį — rašo toliaus p. T. — vietinė, teip sakant, proto aristokratija: gaspadoraičiai, išėję nors pusantros kliasos, raštininkėliai, kromininkai, kriaučiukai ir tt., žodžiu sakant — visi skliurai..... visi kaimo tinginiai ir dykaduoniai“. Jie platino po Pilviškių apygardą „lietuvystę“, bet jų „lietuvystė“, anot p. T. „buvo tai — kova su kunigais, kova už sutrupinimą tų sunkių nelaisvės pančių, kuriuos užkrovė ant žmonių Kristus ir bažnyčia“ ir tt. Ir kovojo tie „tinginiai“ už lietuviškę ypatingu budu — tvirtina p. T. — „neuzlaikydavo pasnykų, neidavo išpažinties, bažnyčią atlankydavo tiktai vasarą“. Čion p. T. pakoliojės juos užtai „snargliais“ dar kartą grįžta prie d-ro M. gydymo, bet netyčia išsitaria, kad „visa ta kaimo aristokratija gyrė d-rą M.“. Toliaus p. T. pasakoja kaip valdžia išsiuntė d-rą M. ant trijų metų į Rusijos gilumas už užsiėmimą lietuviškę ir kaip jis į savo vietą parkvietė d-rą Grinevyčią, kurį p. T. ima į savo ypatingą globą ir sako tuojaus „šits emė nuo ligonių brangiaus, bet gydė geriaus“. „Jokios lietuviškęs neplatino“ ir „nors į bažnyčią neidavo“, bet kunigams labai patiko. Praėjus 3 metams į Pilv. vėl grįžo su pačia ir 2 vaikais d-ras M., su kuriuom, esą, prieš vedimą buvo „inci-

dentas“. Buk „kada garsusis mūsų krikščionystės griautojas stojo prieš kunigą ant užsakų paduoti“, kunigas emės „ekzaminuoti iš katekizmo ir pasirodė kad mūsų mokslinčius neturėjo elementariškų apie krikščionystę žinių“. Tuomet kunigas buk „pavarė“ ir liepė išmokti. D-ras M. išmoko ir apsigyventi, bet su pačia, kuri p. T. visiškai nepatinka. „Pati jo lenkė — rašo jis — išmokusi tik bobauti“ menko mokslo. „Delko jis ją paėmė sunku pasakyti“. Teisinasi p. T. matomai mislydamas kad kam nors gali ateiti į galvą laukti nuo jo tokio pasakymo. Toliaus p. T. pasakoja kad gerasis d-ras G. neišsikėlė iš Pilv. ir kaip prasidėjo tarp daktarų vaidai. „Ar buvo sutartis, kad d-rui M. sugijžus d-ras G. turi trauktis“ p. T. nuduoda nežinąs. Žino tik kad pasidarė nesutikimai ir kad kun. Bridzius „atvirai laikė d-ro G. pusę ir norėjo kad jisai Pilv. liktų“, nes d-ras M. tarp kito ko nusikalto prieš kun. Br. dar ir tuomi kad „ilgai nenorėjo savo vaikus krikščionystei“. Ant galo, girdi daktarai, supratę, kad abudu Pilv. neišsities „nusamdė meklerius juos sutaisyti“, ir kad „per tų meklėrių privadziojimus“ d-ras G. išsikėlė į Marijampolę. Už tą p. T. užsirustinęs, negana kad išvadino mekleriais nepatįstamus jam žmones, bet dar neiškenčia nepasityčiojės, „kiti sako, kad tie mekleriai meklėriavo už dyka, tai ačiu Dievui, kad dar ir tokie mekleriai atsiranda jei tai tik tiesa“. D-rui G. iškeliauvus, d-ro M. partija — tvirtina p. T. — negalėjo atleisti kun. Br. už jo palaikymą d-ro G. pusės, tuojaus apkelė kunigą įvairiomis begėdškomis paskalomis. Neiškindamas kitų paminėsiu tik štai kokią paskalą. Neseniai vienas kunigas pasakė Pilv. pamokslą, kuriame išaiškino, kad lietuviškę nėra tai kova

prieš krikščionystę" ir tt., o „d-ro M. kuopoje kilo dėl to pamokslo baisus sumišimas, baisus triukšmas" nutarė net kun. Br., kaip pakurstytojui to pamokslo „kailį išdirbti" ir žinoma kaip žmonės padiršę blogai pamislinti apie dvasišką ypata, buvo teip neišmintingi „teip nesislėpė su savo norais... kad į Pilv. atvažiuo žandarai, tyrinėdami, kokia čia gyventojų dalis nori išmušti kitą gyventojų dalį ir tt." Tada, esą „Matulaitiniai labai išsigando ir nutilo", o p. T. belaukdamas pasekmių kunigėlių darbo sako ant užbaigimo „kuom tas viskas pasibaigs — nežinia".

Šiteip rašo p. T., o dabar aš parodysiu kaip yra pagal teisybę. Viską ką čion kalbesiu reikale galiu liudininkais patvirtinti. Pirmučiausiai p. T. tvirtina, kad d-ras M. gydo silpnai. Sutinku, kad visiems d-ras negali įtikti, pertai nebutų nieko dyvino kad ir p. T. jis nepatiko, tik bereikalo jis teip atsidejęs stengiasi d-rą išjuokti. Jam vertėtų suprasti, kad tokis išjuokimas su aiškiu piktumu, neparemtas jokiais faktais, tik teip sau ant vėjo paleistas, nužemina ne tą, kurį išjuokia, bet patį autorių, juo labiau, kad iš pačios jo korespondencijos matyti, kad buvo ir net daugelis žmonių, kurie d-rą M. netik nepeikė kaip gydytoją, bet dagi gyrė. Bet p. T. nori, kad skaitytojais tikėtų ne daugeliui žmonių, o tik jam vienam, tik dėlto, kad anuos jisai „skliurais, tinginiais" išvadino, na o jisai p. T. — apgynėjas bažnyčios ir korespondentas į klerikališką laikraštį. Pagalios ir patsai p. T. nesislėpia, kad jis nekenčia d-rą M. dėlto, kad anaisi diršo nešokti teip kaip kunigai duduoja, o turėjo savo nuomonę. Ar gi tai nenusikaltimas, kad jisai vietoje draugauti su vienais tik kunigais, kaip tai darė p. d-ras

Grinevyčia, padiršo turėti dar ir kitus pažįstamus ir dar tokius, kurie p. T. nepatinka. P. T. už tą teip užsirusino, kad net užmiršo kad jisai kalba ne „institucijoje, kur žmonės gali savo trūkumą numalšinti", bet rašo į laikraštį (tiesa kleriališką) dėl visuomenės žinios. Kad piktumas nebutų teip jam galvą pasvaiginęs, tad jis butų supratęs, kad godojantis savę žmogus niekad nepavels sau kolioti kitus „skliurais, tinginiais, dykaduoniais, snargliais" tik tai už tą, kad jie kunigams nepatinka. Kad jisai butų kaip rimtas žmogus gerai dalyką apsvarstęs, tai butų supratęs, kad ne jam, ne kitam kokiam kunigui, visiškai neprideri kišti savo nosį į privatiškus žmonių dalykus. Jeigu d-ras M. ir tie jo pažįstami ar nepasnykavo, ar nejo išpažinties, ar retai bažnyčią atlankydavo — tai jų dalykas, niekam jie tuomi skriaudos nepadarė; ne p. T., ne kam kitam nepariais už juos, ne dervoje, anot tos pasakos, virti, ne pragaro liepsnoje spirgėti, per tai niekas apie tai rupintis neprivalo. Ne toki žmonės griauja „bažnyčią ir krikščionystę", bet toki kaip p. T. kuris melagyste kovoja ir nešvarius kunigų darbus paslėpti stengiasi, toki kaip kun. Civinskas, kuris naudojasi pamokslu kaip įrankiu denunciacijos, kuris vietoj meilės artymo savo aveles prie denunciacijų ragina, toki kaip kun. Br., kurio purvinus darbus žemiaus pamatysime. Ot apie šitai vertėtų pasirupinti kunigams ir jų klerikališkam organui „Žvaigždei", jeigu jie neprisilaiko tos nuomonės, kad „varnas varnui akį kirsti neturi".

Ir teip p. T. labai d-ro M. nekenčia. Netik d-ro bet net ir pačios jojo. Užtai d-ras Grinevyčia jamjam patinka. Jis ir gydo geriaus ir su kunigais gerumu gyvena ir pačią

turi geresnę, nes anos p. T. nepeikia, o apie d-ro M. pačią rašo, kad ji „lenkė", kad menko mokslo ir kad jo p. T. galva negali suprasti „dėl ko jis ją paėmė". Bereikalingas smegenų džiovinimas. Toki dalykai kaip dėl ko d-ras M. paėmė tą, o ne kitą pačią ir kiek ji moka, ne p. T. ne „Žvaigždei", ne kam neprivalo rupėti. Kaslinkgi „lenkės" tai čion išėjo ytin keistas dalykas. P. T. be abejonės žino, nes pas mus tai visi žino, kad p. daktariene G. su savo vyru (bent iki išsikėlimui iš Pilv.) namie vien lenkiškai kalbėjo, o p. T. d-ro M. pačią lenkė vadina nes trokita d-rą M. įgilti, lygiai teip, kaip ir taja pasaka apie „incidentą" prieš vedimą. Suprantu, kad p. T. malonu butų nors melu kunigą augščiau d-ro pastatyti, bet ir rubežius turi; užsidegęs p. T. ne pamislino apie tai, kad pabaigęs augštesnius mokslus daktaras laikytų sau už nužeminimą pavelyti savę ekzaminuoti kokiam tų 4 kliasas išsiyrusiam kunigui, kaip tai ir buvo pagal teisybę. Kad ir labai nekenčia d-ro M. p. T., bet priderėtų nors truputį ir apie teisybę atminti, o p. T. apie šitai visiškai užmiršo, viską kas palyti d-rą M. jis stengiasi melagingai negerai perstatyti užtai kas palyti d-rą G., jisai stengiasi viską anam naudos išvesti. Dėl to p. T. nuduoda nežinąs ar buvo su tartis, kad d-rui M. sugrįžus d-ras G. turi išsikelti, nors negali nežinoti, kad tokia sutartis buvo ir kad d-ras G. per įtekmę savo pačios ir kun. Br. savo žodį nelaikė, per ką pakilo agitacija prieš d-rą M.: po kaimus tarp kito ko paleistas buvo gandas, kad vienas Pilv. daktaras (p. G.) — dievuotas, o kitas (p. M.) — bedievis; kad p. daktariene G. jau visiškai prie Dievo sugrįžo (nes anksčiau jina buvo garsi kaipo didelė bedjėvė) ir tt.

Pertai kilo nesutikimai ir reikalingas buvo draugų — tarpininkų sudas, kuris nutarė, kad d-ras G. sulyg savo prizadėjimo turi iš Pilv. išsikelti, už ką p. T. kaip mokejo teip tuos tarpininkus teisdarius nubaudė, samdytais mekleriais iškoliojo. Kurgi nesikolios, kad savo nutarimu jie perskyrė teip vienmisle kuopelę, kad pagadino linksma kun. Br. gyvenimą. Mat čion niekam nebuvo paslaptis, kad kun. Br. kasdien, o kartais ir kelis kartus per dieną atsilankydavo pas daktarus G. ir atpenč, ypačiai p. daktariene mėgdavo atsilankyti pas kun. Br. Priežastį tokios didelės simpatijos įvairiai čion aiškino. Davatkos sakė, kad kunigėlis davė žodį vaikščioti tolaik, koliaik visiškai neatvers prie Dievo daktarus G., o ypačiai p. daktariene. Išmintingesniejie aiškino tai tulų pažiūrų bendrumų tosios kuopelės, o ypačiai tuomi, kad kun. Br. niekur negalėdavo teip linksmai kaip čion „pašposuoti". O „šposuodavo" juodu su p. daktariene ne visiškai paprastai. Paaiškinimui pakaks, kad ir šitokios mažos iliustracijos: kun. Br. d-ro G. namuose (d-rui namie neesant) net prie svetimos ypatos parstumdavo ant lovos p. daktariene, anoji teipogi kunigėlį parstumdavo, kunigėlis graibė p. daktariene, vadino ją „mamulka, arba mama" ir abudu kalbėjo teip riebius „komplimentus" kurie jeigu pritinka, tai vien tik girtiems kareiviams. Kun. Br. gerai žinojo, kad jeigu jisai užsimanytų panašiai „pašposuoti" ar su p. daktariene M., ar su kita kokia Pilv. moteriške tai gautų nuo jų tinkamą atsakymą, pertai nėra dyvo, kad kunigėlis teip karštai laikė daktaru G. pusę ir norėjo, kad jie Pilv. liktų. Dėlto jisai agitavo prieš d-rą M., d-rui G. Pilv. beesant, dėlto nepaliove agitavęs ir anam iš Pilv.

išsikėlus; nes tikėjosi kaip nors d-rą M. iš čion išgraušęs ir vėl geidžiamuosius d-rus G. parsikviesęs. Proga dėl agitacijos nesunku buvo rasti. Kaip jau matėme nė d-ras M., nė jo žmona, nė net jo pažįstami kunigams nepatiko, užtai d-ras G. vien tik su kunigais draugavo, o p. daktarienei daigi stengėsi savo dievotumą parodyti; tam tikslui ji būciavo kleboni rankas, puošė altorius, ėjo įsivezdinti ir tt. nors už akių juokėsi iš tikėjimo ir iš klebono (p. d-ras G. buvo tikrai tylinėiu to viso liudininku). Jeigu prie šito pridėsimė dar, kad kun. Br. išilgė savo mylimų „šposų“ juo toliaus juos karščians stengėsi sukurstyti neapykantą prieš d-rą M., tad bus aišku, kad ta neapykanta turėjo būti didelė teip didelė, kad 23 d. rug. kun. Civinskas, matomai norėdamas pabaigtinai pražudinti d-rą M. ir kitus bedievius, pasakė Pilv. pamokslą maždaug šitokio turinio: „visi žmonės myli savo tėvynę. Tas kuris nemyli Dievo, negali mylėti savo tėvynę. Yra toki „kaip čion daktarėlis ir kromininkėlis, kurie savę vadina mylėtojais tėvynės, raso ir platina tokius rastiškus kaip „Ukininkas“, „Parmazonas“, „Smertis“ ir „Nuskinatas žiedas“, ar tai dėl svietiškos garbės ar tai dėl grašio. Toki žmonės tai vilkai avių kailiuose. Dvejopas yra bu das išsigelbėti nuo tokių žmonių: vienas lengvas ir geriausias... (kokis įsakmu ansai mokintojas doros nepasakė, nes ir be to visiems aišku, kad tai — denuncijacija), kitas sunknis. Atsitolinkime nuo tokių išgamų, lenkimės jų ištolo, neduokime jiems nieko pelnyti, nežiurėkime, kad parsieis mylia arba dvi toliaus nuvažiuoti, tegul jie, netekę iš ko gyventi išbėga iš mūsų krašto“ ir tt. Aišku kad tokis negirdetas iš sakyklos raginimas prie denuncijacijos pakėlė čion

didelį pasipiktinimą, teip didelį, kad p. T. rado už reikalingą blogą ano įspudį sumažinti, nors melagingai tą pamokslą užslėpti. Netik užslėpti šlykštų kunigo darbą, bet dar prie progos aną ant nekenčiamos „d-ro M. kuopos“ nuversti, kaip anos paleistą paskalą perstatyti. Vargšas nesitikejo, kad jo draugai patalpintą pamokslą (žinoma su tam tikramomis atmainomis) „Tėvynės Sarge“ ir tuomiparodys visiems, kaip neąžiniškai meluoja p. T. Meluoja apie pamokslą, meluoja ir giudamas kun. Br. „kailį“. Iš didelio pasipiktinimo nekurie tiesa buvo pradėję kalbėti, kad kun. Civinskas reikėtų pamokinti, reikale net „kailį išdirbti“; prie kun. Br., nors čion visi žinojo, kad jis yra pakurstytoju prie to pamokslu, niekas apart pasibiaurėjimo neįautė nieko, o p. T. teip savo draugą ginti užsidegė, kad jam net pasirodė, but ir zandarams lygiai teip kaip ir jam turi būti brangus kun. Br. kailis. P. T. matomai pripažįsta kad kn. Br. netik kailis, bet ir visa jo ypatą teip sutepti, jogei jokiū doru būdu jis nuvalyti jau negalima, pertai p. T. kur melagystėmis kur užtylėjimu stengiasi nors truputį, savo draugą nubalstyti. Kaip jų mislinatė skaitytojai ką stengiasi paslėpti p. T. sakydamas, kad jisai „neaiškina kitų begėdiškų ant kun. Br. paskalų“. Tarp kitko štai kokį mažmožį! Pernai 1902 m. Pilviškių klebonijoje tarnavo jauna dar tik 17-os metų nekalta mergelė A. V., kuri rudenyje į Ameriką išėjo. Praėjus 7 mėnesiams į Pilv. atėjo gandas, kad Amerikoje ta mergelė numirė laike gimdymo. Žinoma tuojaus pakilo atsakančios kalbos, kurios tapo dar garsesnės, kad tikrai žinoma pasidarė: kad kun. Br. buvo teip malonus prikalbinti tą mergelę išėiti į Ameriką, kad išeidama mer-

gelė prisipažino giminėms, kad „griešijo“ su kunigu ir kad kunigėlis Br. išėinant ją „gerai apdovanojo“, ir kad mirdama Amerikoje stačiai sakė savo giminėms, kad kun. Br. ją pražudė. P. T. viską šitą žinodamas netik nepasipiktino iš savo draugo, bet daigi rado už galimą iškolti „Matulaitinius“ užtai, kad padrįso neslėpti dvasiškos ypotos nusidėjimus, bet atvirai iš to piktinosi. Didelis čion daiktas, kad kunigėlis teikėsi su mergina „šposuoti“, kad buvo teip malonus išvesti iš kelio nekaltą mergelę, dar beveik kudikį ir „bešposuodamas“ aną į kapus nuvarė! Tikrai bedieviai, skliurai, griautojai bažnyčios ir tikėjimo gali užtai ant kunigėlio užpulti, o p. T. nieko pikto tame nemato! Buvo čion Pilv. dar vienas panašus (laimingiaus pasibaigęs) atsitikimas su davatka Š., už kurį teippat ant dvasiškos ypotos kaltę meta, bet apie tai nekalbėsime ir šito pakaks parodyti kokios ypotos sėdi mūsų „bažnyčioje“, (koki žmonės savę Kristaus įpėdiniais vadinasi, koki mūsų liaudį doros mokina. O mislinatė kiti kunigai pasipiktinę iš Civinsko, Bridžiaus ir p. T. darbų? Ei nei Civinską jie dar pagiria už drąsą ir nekurie stengiasi ano pėdomis sekti, o apie Br. darbus, nors žino, bet tardymo nepadare, mišių nuo jo neatėmė, tik perkėlė į kitą teippat gerą parapiją netoli Kauno.

Sėbraitis.

Politiszkos žinios.

Suvienytos Valstijos.

Kolumbijos pasiuntinys neuzilgo apleis Washingtoną, kaip greit gaus nuo sekretoriaus valstijų J. Hay atsakymą apie reikalus Panamos. Atsakymas bus, galima iš anksto nuspėti, kad Suv. Valstijos neišsivadės savo žedžio, kuriuom pripažino Panamos re-

publiką. Suv. Val. gerai žino, kad tokiu atsakymu kolumbiečiai neužsiganėdins ir gali iškilti dideli nesmagumai ne vien dėl Panamos, bet ir dėl S. V. reikalų, tai gi išsiuntė dar daugiau kariškų laivų į Panamos vandenį, minėtina: 600 jurininkų ir 7 kompanijas pestininkų. — Iš abiejų pusių Panamos stovi kelios dešimtys laivų, pasirengusių į kovą su Kolumbija, kuri diena iš dienos pasirengusi apskelbt S. V. karę. Ar ta karė ištikrųjų įvyks, laikas parodys. Paskutiniu laiku Panama apsiėmė išmokėti dalį Kolumbijos skolų, išrokavus kiek pareina ant gyventojų skaitliaus; pirmiaus nuo to ji buvo griežtai atsisakiusi. Regis, kad Panama tą padarė po patarme Suv. Vals., kurios nors rengiasi su Kolumbija į karę, vienok ištikrųjų nenorėtų susiimti.

Pasiuntinys Suv. V. Robert Skinner pribuvo 21 d. gruodžio į Abyssiniją, kur tapo priimtas nuo neguso Meneliko, kurs užtikrino sądorą su S. V. reikaluose pirklybos pasirašydamas ant tam tikro traktato. Apart to Menelikas ant zenklo prietelystės įdavė dėl prezidento Rooseveltto dovanų porą ylių liuto ir šlapio.

Maskolija.

Iš tokio praneša, jog Japonija viešai pagarsino karę su Maskolija, ką pranešė ir kitų viešpatysčių pasiuntiniams. Ligšiolai Japonija tikėjosi kad Maskolija vilkina duoti atsakymą iš priezasties jos pačios naminių reikalų susipainiojimui, bet dabar persitikrino Maskolijos dviveidytei, kuri viliugingai vilkindamos su davimu Japonijai atsakymo reikaluose Koreos, panaudojo laiką sutraukimui didesnių savo spēkų į Rytinę Aziją. Iš tikrųjų tai Maskolijai truksta dar pinigų dėl kariškų operacijų ir, gerų laivų. Dabartinė Maskolijos laivynė išneša 164,

587 tonų, prieš Japonijos laivyną 194,952 tonas. Tokiu būdu Japonija turėdama daugiaus suviršum 30,000 tonų laivynės jaučiasi save ant tvirtų pamatų ir visai nesibijo imtis su Maskolija; nors šios pestininkų armija išneša 1,511,295 ž., o Japonijos tik 474,770. Žinomas dalykas, kad Maskolija savo milžiniškos pestininkų armijos toje karėje neturės progos sunaudoti; vienintelei kovos tik ant vandenų. — Maskolijos diplomatai sako, jog jų valdžia niekaip negalinti nusi-leisti Japonijos reikalavimams, nes per tai pakriktų Maskolijos politika, taip sukta šiandien supinta Rytinėje Azijoje, pasidėkavojant kuriai dabar daug azijatinių genčių pavergti yra po Maskolijos valdžia. Pralošus Maskolijai karę su Japonija, pasirupintų ir tos išsivalninti save iš po neapkenčiamo jungo.

Maskolija pavedė Mandžurijos vice-karaliui Aleksiejevui pilną valią tarybų su kitų viešpatysčių pasiuntiniais, reikale ateinančios karės ir, liepė nesigailėt jokių žingsnių, kokiuos tik jis matytų per nau-dingus, dėl pritraukimo šalininkų.

Maskolijos valdžia iš priežasties artymos karės apstelia-vo 1,500,000 sv. mėsos, Suv. Valstijose ir šioms dienoms iš valstijos Montana tapo pusė milijonų svarų jau išsiūsta per San Francisco į Port Arthur.

Dalis darbu.

Chicago, Ill. Strai-kuojanti važnyčios nutarė ant 10 dienų grįžti prie darbo, iki bus išvežioti ant kapinių visi mirusieji Chicagos teatro katastrofoje. Po 10 dienų vėl straikuos toliaus.

— Sustraikavo namų buda-vojimo inžinieriai, kuriems Business Managers' Association atmetė reikalavimą mokėti po 37½ c. už valandą darbo.

St. Louis, Ill. Vietinė atdala važnyčių unijos nu-tarė straikuoti reikalaudami pakėlimo algos iki \$12,30 per savaitę ir 12 val. dienos darbo; o teipgi po 25 ct. už val. virš-laikinio darbo.

Johnston, Pa. Kasyklių kompanijos negalė-damos priversti straikuojančių angliakasių eiti prie darbo pa-liepė visiems gyvenantiems joms priguliučiuose namuose išsinešdinti laukan.

Altona, Pa. Iš priežasties uždarymo plieno dirb-tuvių sumažėjo pareikalavimas anglių ir 7,000 angliakasių ne-teko darbo, kuriuos kompanijos atleido ant neapribuoto lai-ko. Abelnai eina gandas, jog nuo Naujo Meto 75,000 ang-liakasių pritruks darbo.

Shelton, Conn. Čion sustraikavo audėjų dirbtuvė. Reikalauja pakėlimo mokes-čių.

Wilkes Barre, Pa. Kasyklių Red Ash C. C. darbininkai po 6 mėnesių strai-ko pradės nuo 4 sausio dirbti. Du svarbiausi jų reikalavimai tapė išpildyti: numazinta dinamito prekė ir taps prižiūrėti singna-lai pradžios ir pabaigos darbo Kompanijos priims į darbą kaip unijistus, teip ir ne.

Hazleton, Pa. Vietinė šaka dailydžių unijos sutai-sė kortą, ant kurios reikalauja pakėlimo mokesčių nuo 28 iki 32 ct. ant valandos. Savo rei-kalavimus pastatys nuo 1 balandžio šių metų.

Iš Amerikos.

Cenzura laikraščių. Amerikos laikraščiai, jei-nanti į Canadą visi tapo pave-sti aštriai cenzurai, nes tēnyk-štė valdžia pripažino juos tal-pinančiais labai blėdingus straipsnius, vedančius žmoniją prie ištvikimo. Keletas laikraš-čių tapo visai uždrausta įleis-ti; kiti gi, nūžvelgiami nege-raltalpa yra sukarpomi.

Statistikų ištraukos.

Washington'e, statistikos bjuras paduoda peržvalgą pir-klystės reikalų, Suv. Valstijoje, per praeitą (1903)metą. Tos suskaitos parodo milžinišką pasididinimą pirklystės apy-vartų. Produktai žemdirbystos šgabenti svetur siekia lig \$74,000,000; miškininkystos \$10,000,000; kasyklių \$8,000,000; dirbtuvių \$382,000,000. Vienu tik geležies išdirbinių išvežta svetur už \$89,685,201.

Įvežimas tavorų iš kitur pa-sididino ant \$8,000,000.

Už vis daugiau tapo išga-benta, Europon, medvilnės.

Kasyklėse anglių iskasta apie 60,000,000 tonų; vertybės \$273,600,000. Išmoketa ang-liakasiams \$73,000,000. Tokiu būdu, išėmus apie \$50,000,000 ant įvairių kasyklėse įtaisų kompanijoms lieka gryno pel-no \$150,000,000.

Geležinkelio pelnas per išti-są metų \$1,890,150,679, arba \$9,382, už ketv. mylią. Išėmus ant pataisymų geležinkelių ir išmokėjimų darbininkams \$1,248,520,483, arba \$6,197 ant mylios lieka gryno pelno \$641,638,196, arba \$3,185 ant mylios.

Užmuštų per susikulimą tru-kių ant geležinkelių, per metų, nuo 3 liepos 1902-03 m. 164, ir sužeistų 4,424. Darbininkų užmušta, 295; sužeista 6,440. Priskaitant užmuštus ant geležinkelių, ne trukiais, pasidaro šioks skaitlius: užmušta kelei-vių, 321 ir darbininkų — 3,233; sužeista, kelevių 6,973 ir darbininkų 39,004.

Užmušimų ant geležinkelių šįmet pasidaugino už pirmes-nius metus ant 2%. Daugiausiai užmušimų atsitiko iš priežasties plyšimo gazų (eksplio-zijų).

Ar-gi taine mylista?!

New Castle, Pa., milijonie-rius Andrius Carnegie pasky-re \$4,000,000 į jo paties su-

tvertą kasą dėl sužeistų ir su-menkėjusių, jo dirbtuvėse darbininkų. Sužeistas darbininkas gausės net po \$1,00 ant dienos! Neveltui jo paties užlaikomi laikraščiai kelia jį į padanges, vadindami jį „aniolu“. Bet ką atsakytų Carnegie, jei jį kas jį užklaustų: kas-tai supylė tuos milijonus, nuo kurių barstai trupučius dėl pavargė-lių, jei ne tie patys darbinin-kai, kuriuos tu ir tavo draugai prie stiklų vyno besilinksmin-dami išjuokiate „mulas“ ir tt.??

Nelaimės.

Chicago, Ill. 30 d. gruodžio užsidegė teatras, kur sudegė — anot vienų laikraščių 838 ypa-tos, kiti gi sako 600, o dar kiti 300. Priežastis gaisro, tai teip-gi paduoda nevienodas: vieni sako, kad buvusi eksplozija, kiti kad elektriškos vėlos už-degė uždangalus, nuo ko užsi-degęs ir visas teatras. Apant sudegusių ir sumindžiotų per besigelbėjančią minią, labai daug yra sužeistų. Jų skaitlis siekia iki 700, daugusia vaikų ir moterių. Sakoma, jog dar pirmas atsitikimas istori-joj, kur teatre iš priežasties ugnies galėjo prazati teip dang žmonių. Nors abelnai istorijoje buvo dar baisesnių atsitikimų. Pompėjos hipodrome 100,000 žmonių prazuvo išsiverzus Ve-zuvijaus ugnekalniui.

Grand Rapids, Mich., 28 d. gruodžio iš priežasties miglotų orų ir didelių iškritimų suiego susidaužė du kelevių trukiai, ant ruožo Pere Marquette, kur užmušė 22, o sužeidė 38 ypa-tas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Pirmyn Tėv. Myl. D-tė!

Brangūs Viengenčiai: Pra-dedant Naujį Metą, širdingai sveikinu jus, draugus T. M. D. ir abelnai visus lietuvius. Te-gul šie 1904 metai bus mums

viesiems šviesus ir linksmus; tegul priduo da mums naujas pajiegas ir padrutina mūsų dvasę Tėvyniškuose darbuose. Nuo laiko, kada pradėjo lietuvių dvase užimti platesnes dirvas Amerikoje, kas mieri metai, mes perkratinėjame mūsų praeitę. Pažvelgę ant kelio, kuriuom keliavom, veikė pamatom praleistus vargus ir kentėjimus. Vienintelė mūsų linksmybė — geri darbai, kuriuos mes kiek-kaš galėdami veikėme. Tarpe kitų tautų darbų T. M. D. draugai, gali džiaugtis iš savo sudėtų pajiegų į minėtą organizaciją, nes rezultatai mūsų darbavimosi yra puikūs. Kokiamalonius yra atminimas praeities T. M. D., kur matome burelijų lietuvių drūčiai laikantis savo principų, ir žengiant pirmyn, nukendiant paniekimą, ir išjuokimą. O meile, Tėvynės! Kokia tu esi stipri, kad visi kentėjimai negali sumažinti energijos, kurią tu priduo di, ir kuri pergali griuvančias vilnis. Nors po valiai, bet nenuilstančiai, su ideališka vilčia keliaudami išskėčiuotu keliu, kas kart daugindami savo burelij, varė savo darbą pirmyn ir per septynis metus galėjo atspausdinti 10 knygelių, kurių turinys gali patikti kiekvienam žmogui norinčiam apsisiviesti. Darbas yra milžiniškas, sulyginus su mažu bureliu darbininkų, ir tokioms nelementoms aplinkybėms. Knygelės praplatintos gana plačiai po Ameriką ir Tėvynę. Nors tik pradžia mūsų darbo, vienog geidaujami mieriiai pildosi. Ant toliau tikimės gauti pritarėjų iš Lietuvos ir, platininimas tenai knygelių stosis lengvesnis. Todėl mieli broliai, T. M. D. draugai matydami mūsų norių atsiekimą galime sakyti, jog mes pildome gražius darbus mūsų istorijoj; mes kertame medžius, ir lyginame raistus, prirengiame kelią ateinančiai gentkartei.

Netik ateinanti gentkartė, bet ir mes patįs, kurie tiktai geidaujame mokslo galime naudotis, nes mokslas daro greitas reformas iš pikto į geresnį gyvenimą. Mūsų darbai dėl Tėvynės yra kaip vandens lašelis ant džiuvančių medžių pustyneį Saharos. Ant toliaus pradėdami Naują Metą suremki me visi pečiais, surinkime pajiegas ir gelbėkime Tėvynę nuo mirtinų smugių, kuriuos mūsų neprieteliai nepaliauja mums rengę; laikykime juos ant akių kaip laikė mūsų prosenelei Kryževius! Teisybė ant mūsų pusės ir pergalė priguli mums! O kaip sunku žiūrėti ant tokio skaitlingo burio lietuvių dar teip giliai miegančių Tautiška me letargė! Ką jūs broliai mislyjate, ir kokia jums laukia ateitis? Ar gi dar ilgai jūsų ausis galės kęsti tą šauksmą jūsų brolių, kurie supratę reikalus tautystės dirba patįs ir jumi šaukia prie darbo? Nelaukite broliai kad mažas burelis jūsų viengenių nuveiktų visus mūsų darbus, bet nuplėšę nuo akių lėčyną pažiūrėkite, ant svieto ir griebkitės prie darbo! Gana sakyti dirbkite, bet dirbkime! Daugelis mūsų brolių dar nesupranta ką tai yra Tautystė, Tėvynė ir Tautiški darbai. Reikėtų daug aiškinti, idant pagimdyti tą dvasę pas mus. Aš tiktai trumpai sakysiu, kad Tėvynė esame mes patįs, su mūsų kalba ir papročiais; tautiški darbai gynimas savęs nuo neprietelių, kurie engia mus jau nuo senovės kaipo didžiausi mūsų skriaudikai. Iš jų vienas ir didžiausias neprietelias yra caras, kuris neduoda mums skaityti raštų mūsų kalboje, nors butų jie ir nekalčiausio turinio ir per tą naikina mūsų visą darbą, o spriaudžia savo mums netinkantį druką, kalbą ir tikėjimą. Toliaus rasime daugel virtinių mūsų skriaudikų, visokių spalvų. Vieni turi visą vertelgystės dalį savo

rankose, kiti išdirbystes, ir tokiu budu pakilę viršun liko mūsų ponais, o kartu ir siurbikais mūsų Tėvynės; mums lieka tik apdirbinėjimas žemės, prie ko neturėdami mokslo nė to negalime gerai atlikti, ir apverktinas padėjimas spaudžia mus visus. Prie skriaudikų galime priskaityti ir mūsų brolius kurie gina mums skaitymą laikraščių ir knygų; jie tą darydami parduoda mus neprieteliams, engėjams. Tai gi mielas broli! žiūrėk kiek mes turime engėjų, ir kaip esame skriaudžiami, o pamatysi koki mes esame mulkiai, kad duodamės šėip skriausti! Ką gi mes galime daryti, idant paliuosuoti savę nuo prispaudimo? kiek nori gali protauti, o vis rasi, kad mokslas, mokslas ir mokslas mus gali nuo to vienatinei išgelbėti. Napoleonas pasakė: „galėčia visą svietą užkariauti, jeigu turėčia 3 daiktus: pinigų, pinigų ir pinigų“, teip ir mums yra reikalingas, mokslas, mokslas ir mokslas, nes tik su jo pagelba galime kariauti visur ir visada. Todėl kartą persitikrinę, kad mokslas yra mūsų liuosybė turime griebtis prie jo; turim mokintis skaityti ir rašyti; turime turėti nors vieną gerą lietuvišką laikraštį, kuris arčiausiai supazindina su mokslu ir Tėvynės reikalais. Patįs savę pratobulinę stengkimės ir brolius savo prie to kalbinti ir padėti jiems, kame jie nesupranta, tą darydami greitai pajausime mūsų kilmą prie gerovės. T. M. D. mieriiai yra tarnauti kilnčiai mūsų visuomėnei, spausdinant lietuviškas moksliskas knygeles. T. M. D. yra vienintelė lietuviška literatiška D-stė, kuri rupinasi mūsų apšvietimu; todėl mus senų ir jaunų, lietuvių ir lietuvių priderystė yra šelpti ją aukomis ir užsimokėti sąnarystės duoklę; 60 c. ant metų galima jau kiekvienam užsimokėti! Nėra jokių išsikali-

bėjimų: imkite ir rašykitės po Naujų Metų tverdami naujas kuopeles po savo apygardas. Dideliuose miestuose galima turėti kelios tokios kuopeles, dėl artymesnio sutvarkymo reikalų. Organizatoriams lengviaus paaiškinti mieriūs T. M. D. ir jau nuo paties prikalbinimo žmonės daug pasimokina. Organizavimas geriausiai tin-ka jauniems vyrams dėl patobulinimo paties savęs, idant geriau suprasti siekius Tėvynės ir mieriūs T. M. D., tada pakalbinti savo brolius prie gerų darbų. Atminkite jūs jauni Lietuvos arzuolai, kad butumem savo krašte noroms-nenoroms turėtume tarnauti kelis metus-carui, ginti jo sistemą brutališkumo ir jo tikėjimą, kas yra priešingu mums; todėl gyvendami liuosybės žemėje pašvėskime kelis metus savo jaunystės, dėl savo locnos Tėvynės; apsisivieskime patįs ir kalbinkime savo brolius prie to. Tverkime kuopas T. M. D. kur tik galime. Šelpkime savo literaturą, platinkime knygeles tarpe savo brolių. Tą darydami įprasime prie gerų darbų; pikti papratimai apleis mus. Brolau mielas! Supraskie kad kiekvienas žmogus turi savyje pastumą (energiją), kuri turi buti sunaudota ant bent ko; ir teip, jeigu ją nepanaudosime prie gerų darbų ji panaudos mus prie blogų, kaip tai: girtuokliavimo, šelpimo policijos ir kitokių prazaties išmisų. Todėl nuo Naujo Meto imkis už naujų darbų; meskie šluostę barus alkunėmis, kaziravimus ir visokius nuodijančius žmoniją papratimus; pažiūrėk ant svieto ir sakyk: „aš esu žmogus, kuris turi kokią nors naudą atnešti sau, savo vaikeliams ir visai žmonijai“... Meskime skirstęsi į partijas tautiškuose darbuose. Dvasė T. M. D. yra nepartališka, tiktai grynai tautiška moksliska, čia galime visi sutikti, nes mokslas yra

laisvė, o laisvės reikia kiekvieni partijai. Jūs Broliai, kurie turite turtus lengvai sau garbę galite pelnyti, aukaudami gausesnį pinigėlį dėl T. M. D., ne kaip vargšai mus broliai. Laikas saumylistos išėjo iš mados. Kitos tautos gausei šelpia mokslą savo kalbose. Lietuviai biznieriai! hukite malonus paduoti sądraugišką ranką T. M. D. Atminkite broliai, kad prabėgs dar keli metai, lietuviai pakils suprati-me tautystos ir atras kas dėl jų apšvietimo darbavosi. Ar jums nebūtų gerai matyti savo vardą tarpe nešėjų šviesos ir budintojų tėvynės?! Antraip, butute paskaityti už tautos išnaudotojus (trans). Duodamas nors mažą auką tautiškiems reikalams nepavargsi, tiktai užsipelnysi vardą pagodonės, nuo biednesnių, savo brolių ir ateinančios gentkartės. Turime rupintis apie savo vaikus, apie jų mokslą ir aplinkybes negu apie pinigiską turtą; pinigai be mokslo nuodai ir tragedijos. Dar kartą šaukiu prie jūs jauni broliai ir sesutės, rašykites prie T. M. D., pastokite jos aktyviškais sąnariais; griebkimės prie darbo praleisdami laiką su gerais užsiėmimais. Nevienas mūsų brolis grįžtų atgal į jauną dieną, pradėtų gyvenimą iš naujo, bet jau po laikui; gyvenimas bėga kaip upė; diena po diena senatvė užpuola ir tada tiktai atsimenta kaip praleido dienas jaunystės dovanai; girtuokliavimais, peštynėmis sunaikino protą; — netik savo vardą nužemino, bet ir savo nekaltų brolių. Ne Broliai! kiekvienas mės turime kibirkštėlę geros dvasios: tobulinki me ją! Tegul bus sutremta mūsų piktos pusės, o eikime kur mus veda geroji dvasė; tad atsirasime eilėse gerų žmonių ir darbuosimės ant gerų laisvinių. Mės Komitetas T. M. D. dirbsime iš visų pajie-gų, idant suvesti reikalus

kaip galima gerą tvarką. Spausdinsime knygeles kada tik bus galima ir gavę daugiau pritarėjų daugiau knygelių galėsime atspausti. Todėl meldžiu brolius, kurie norėtų būti mūsų aktyviškais darbininkais prieštis pas mane savo adresus ir susižinoję kartą su mūsų galėjimu žinosime ką galime nuveikti per ateinantį metą, dėl T. M. D.

Sirdingai linkėdams linksmo Naujo Meto lieku su godone jūsų tarnas.

Prez. T.M.D. *M. Paltanavičia.*

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Waterbury, Conn. Žmonės su pasiilgėimu laukę kalėdų, šiadien jau sulaukė, bet nieko ypatingo dėl savęs neapturėjo. Kaip kitoms die-noms karčiamose savo uždirtą grašį praleidinėjo taip ir ant Kalėdų daugumas paskutinį centą išaikvojo. Tai-gi nieko ypatingo ant Kalėdų neatsitiko; tie patys davinėjimai kunigui pinigų, tik kiteip pavadinti, — „prezenta“.

Kučioje pasitakė negražus atsitikimas. Tulas A. Nevedomskis, ką tik atvažiuojęs iš kokios tų Pensylvanijos „pečės“, su pavogtais nuo draugo šimtu dolerių, tapė nuo mėlynsermėgių sučiuoptas lietuviškoje prigulmingoje bažnyčioje. Pavogęs pinigus, vargšas, norėjo pasimelsti, kad Dievas jį saugotų nuo nelaimių. Dar gi ir Betlejų pagelbėjo bažnytiniais tarnams reogti, bet policistai ir iš Betlejaus vagilių išgabeno ir nuvedė į šaltąją „pivnyčią“. Bet paskui šep-teip apsimokėjęs už savo kaltes išvažiuo vėl į tų iš kur pribuvęs. Kokių tai parapijonų randasi ant svieto!

Bažnytinis.

Newark, N. J. Lapkričio 26 d. tapo laikytas Szv. Traičės parapijos balius ir prakalbos. Kur žymiausia rolę lošė

kn. Milukas. Pirmą negu pranešių apie balių turim biskį iškrypti į šalį. Kadais kun. Milukas keliavo Szveicarijon užbaigti mokslus, užvažiuo pas mus ir laikė kalbą. Savo kalba teip įžeidė Newarko lietuvius, kad kitas ir mirs, to neužmirš. Matot teip buvo. Jis tada pašventė savo kalbą išniekinimui šliuptarnių. Pa-klauskite kokiū būdu; — sako: „ar jūs žinot kaip galima pažinti šliuptarnius! Apie tai aš jums pranešiu. Keno tik yra galvos nuplikę, akys iškirmiję, apdriskę, biaurus ir tt., tai tie visi yra šliuptarniai!“. Girdėdami teip kalbant visi pradėjo murmėt, nes pasirodė, kad geriausi katalikai ir daugiausia davę ant bažnyčios, beveik pusė yra plikių ir apdriskusių. Daugumas tarėsi pavaišinti studentą smirdančiais kiaušiniiais, bet vienog apsimalsė. Užbaigdamas nepamišė ir peikti V. Kudirkos dainorių, kad negražus; jį priėmę kitur daug gražesni. Taigi vienog ir dabar atvažiuo ant parapijos balius, su prakalboms, kur tie pat plikiai ir apdriskėliai buvo susirinkę. Šį kartą atvažiuo jau ne kaipo studentas, bet karietoj — kaip koks maskolių gubernatorius ir reikalavo, kad priimtų jį su iškilme, bet antraip atsitiko; nors pokedetą sykį išlipo iš karietos ir vėl atgal įlipo: nieks nėjo pasitikti; noroms-nenoroms turėjo eit į šalį ir su neapykanta stovėjo pas duris. Neuzilgo kun. Staknevyčia užvedė ant scenos. Žmonės pamatę savo niekintojį pradėjo lyg žvirbliai galvas slapstyt ir dangstyt kuom kas galėjo; plikiai dėjos ant galvų skrybėles, o kiti klojo nosinukes. Pradėjus Milukui šakėt tuli parapijonai balsiai rėkė, kad nutiltų, bet kun. Milukas liepė tiems išsinešt laukan. Kalboje savo išpludo šliuptarnius ir neprigulmingus kunigus. „Ana“, sako, „kun. Dilionis

neišbaigė nė dviejų kliausių ir esąs kunigu, arba Urbonas: buvęs kokiū tų zakristijonu, pas lenkus Dureye, Pa. ir tas kunigaujęs. Šliuptarniai, tokius vadina gerais kunigais, o mus dorus niekais“.

Čion turiu pridurti nuo savęs, kad tie neprigulmingi kartais pasirodo ir doresniais žmonėmis, negu, a. p. p. Milukas, kuriam pradėjus kalbėt tuojaus išėina į aikštę visas šlykštumas jo pobūdžio noras apšmeižti sau nepatinkamas ypatas visokiais keliais. Potam užbaigdamas kalbą liepė rinkti aukas ant seserų, ar zokoninkų, ką tris merginos vaikščiojo ir rinko. Aukautojams gi klausiant ant ko renka atsakė, jog ant kankintinių. Tokiu tai, vagystės keliu surinko \$11,76 c., kurie pinigai ant kankintinių rinkti, o vienog nuskambėjo ant platinimo davatkų. Kas tam kaltas?

Plikis.

Worcester, Mass. Žiemai prisiartinus prispaudė žmonės vargai ir iš kitos pusės, nes kaip girdėtis visų sakų darbai pradėjo eiti silpnyn: daugelis tures pamatyt ir šaltį ir badą.

Mūs miestelyj lietuvių nors gana daug, bet su tautškais darbais niekur nepasirodo. Jau iš to gali suprast, kad, kaip kitur lietuviai susirinkę ant vestuvių renka aukas, šneka apie tautos reikalus, mūsų lietuviai užpylę akis alkoholiu tokias jutrinias laiko, kad net policmonai turi pribut ant pagalbos. Gėda mums, broliai, teip žemint savę prieš svetimtaučius! — Tokius dalykus išdaro vien tie, kurie neskaity knygų ir laikraščių. Tame dalyke negalima nepapeikt kun. Jakščio, kurs keikdamas laikraščius „Vienybę“, „Lietuvą“ ir gindamas parapijonus nuo apsišvietimo, skaitant geras knygas, palaiko tarpe žmonių tamsybę. Teisybė, kad iš tamsių žmonių

galima geriaus pasipelninti, bet tokiu būdu kur yra platinimas tarpe lietuvių tautiško susipratimo, kuriuom kunigėliai yra prate savo reikalus pridengti?! BroLIAI, lietuviai! Pasižiūrėkim į savo vientaučius kitų kolionijų, kurie kasdien augstyn kyla, nevien akyse savo viengenčių, bet ir svetimtaučių. Jų jau amerikoniai nevadina „polenderiais“, kaip mus, bet žino, kad jie yra lietuviai, ne tik iš vardo, bet ir iš pasielgimų. Meskim girtavimus ir griebkimės už apsišvietimo, tada tai pakilsime ir mes su kitais lietuviais augstyn.

K. Tautietis.

Chicago, Ill. Pas mus oras atšalo, darbai sumazėjo teip jog daug žmonių vaikštineja bedarbo ir trina alkunėms barus. Kiti gi turėdami maždaug pinigų keliauja į tėvynę. Prapuolus garsiam M. su apgavystoms atsirado kitas toks, J. P. Tas vaikas be jokio mokslo ir nieko neišmanęs garsinasi su visokiomis gyduolėms ir monais. Nors tas yra gryna apgavysta, vienog atranda tokių tamsių žmonių, kurie siūnia pinigus ir duodasi prisigauti. Ar gi negeriausias padarytų jieskanti sveikatos, kad už tuos pinigus parsitrauktų kokių mokslisų knygų, kaip tai „Higiena“ arba kitas, tada apsišvietę žinotų kaip reikia apsergėti savo sveikatą ir nemėtyti pinigų niekdariams. Apart didžturčių ir kunigų, mus skriaudžiančių, pradeda rasti iš mus pačių tarpo, kurie vietoj užsiimti gerais darbais, budinimu mus brolių iš tamsybės miego, užsiima visokiais peiktiniais darbais. Tautiški darbai pas mus galima sakyti nedaug kuom atsižymi, palyginus lietuvius mažesnių miestelių. Geriausios d-stės yra „Aušros“, „T. M. D.“ ir „Dr. V. Kudirkos“, kurios nors neskaitytos, vienog darbuojas kaip galėdamos,

ant tautos labo. Dabar ant susirinkimo V. Kud. D-stė 5 d. š. m. nutarė atlošti komediją p. a. „Ponas ir muzikai“, 2-rą nedėlią po Velykų. Be abejonės jei uždirbs ką paaukaus nors mažą dalelę tautiškiems reikalams. *E.*

So. Boston, Mass. Žmonės paprastai ant Kalėdų duoda viens kitam dovanas, čionykščiai gi lietuviai atmenant tokį paprotį sumetė \$4,05 dėl sušelpimo einančių į mokslą, per užmanymą O. Ramonaičiūtės ant diskusijų 13 gruodžio, salėje po N. 166 Broadway Exten. 26 d. gruodžio, parengė kuopa T.M.D. balių ant viršminėtos salės, pelnas kokis bus, yra skirtas ant tautiškių reikalų; teipos gi girdėjau, kad jaunūmenė sumetė keletą dolerių tam pat reikalui, tai gi Bostono lietuviai visada nesigailėjo ir nesigaili prisidėti su centais dėl gerovės tautos.

Per adventus nedėldienų vakarais atsibuvo diskusijos ant lietuviškos salės; lietuvių ir lietuvičių ateina dikčiai ir pradeda įnešdinėti visokius klausimus; rods tokios diskusijos (tai yra per pasikalbėjimus), gali žmones priartinti prie supratimo ir vienybės, ką dabar naikina mažą dalis nevadovų lietuvių, įsivilkusių į Romos rubus.

Lietuvos Dukterų d-stė pasirūpino papuošti lietuvišką salę; merginos ir moters, su kolektavojuos dėl to mierio pinigų supirko reikalingus velukus (Amerikoniškus ir Lietuviškus), dirbo kvietkas keletą vakarų ir nuvežę papuošė salę; žinoma, dabar visiems yra smagiaus; iš to matyt, kad vyrai ir moters dirbdami kokius nors abelnus darbus, gražiau atliktų. *A. Ramanauskas.*

Uzbaigiant Paryžiaus parodos reikalus.

Wanamie, Pa. Musų S. L.

A. 24 kuopa ant susirinkimo paduoda balsą, kaslink likusių nuo Parodos pinigų šėip paskirstyt: \$100,00 p. Daumantui, o likusius pusiau kankintiniams ir mokslaeiviams.

Vardan knop. *P. Sarpalius.* Aš pritariu, kad likę nuo Parodos pinigai būtų visi padovanoti p. Daumantui.

A. Dapkus,
P. O. Box 367 Thomas, W. Va.
Union City ir Naugatuck, Conn. Musų 3-jų draugų ir pavienių ypatų aukos, buvo savo laiku pagarsinta laikraščiuose. Tai gi dabar mes ant susirinkimo šv. Jurgio d-stės paduodame vienbalsiai patarimą \$100,00 padovanot p. Daumantui, o likusius padalyti lygiai tarp šių: \$30,00 Susiv. L. L.; \$30,00 kankintiniams; \$62,81 T.M. D.; \$6,28 Aušros d-stei.

Vardan visų aukautojų,
Skr. šv. J. dr. *J. Žemaitis.*
Rinkejas aukų *J. Bekerytis.*
Newark, N. J. Aš kaip aukautojas patariu kad \$100,00 būtų duota p. Daumantui, o likusius padalyt tarpe kankintinių ir mokslaeivių.

M. Ambrozevičia.
So. Boston, Mass. Musų T.M.D. kuopa ant susirinkimo vienbalsiai nutarė paskirti visus likusius nuo Parodos pinigus p. Daumantui, ir podraug padėkavoti už jo trisus.
Kp. viršin. *K. Lubenas.*

Atsišaukimas in Lietuvių Socialistų kuopas ir pavienius.

Reikaluose Terptautiško Darbininkų Kongreso.

Artinasi jau laikas busenčio visuotino darbininkų kongreso Nyderlandijoje, ant kurio ir lietuvių yra skiriamas delegatas ir aukos renkamos, bet dar nėra žinoma, varde kokios organizacijos delegatas bus siunčiamas. Delegatas geriausiai išpultų siūsti varde Lietuvių Socialistų partijos, bet ligšiol laik dar tokios kuopos te-

buvo žinomos Philadelphia, Pa. ir Scranton, Pa. — Philadelphia's l. s. kuopa bandė du sykiu klabinti per „Vienybę“, d-ras J. Šliupas nr. 39 „V.“ ir 1903 m. primygęs klausė: „ar ilgai miegosim miegu anų garsių „septynių brolių?“ bet iki šiam laikui dar iš niekur jokio atbalsio per laikraščius nepasirodė; todėl negalima žinoti ar lietuviai socialistai kitose lietuviškose Unionijose gyvuoja ar miega.

Pritardami Philadelphia's soc. atsišaukimui mes, Scrantono lietuvių socialistų kuopa teip gi atsišaukiame prie visų lietuvių, darbininkų, užklaudami: „ar siūsim delegatą varde L. S. partijos?“ Jeigu teip, tai jei randasi kurs nors kokias L. S. kuopa, išskiriant augščiaus paminėtas, meldžiame atsišaukti dėl susižinojimo iki 15 vasario 1904 m., nes jau laikas pradėti tartis dalykuose siuntimo delegato. O jei iki paskirtam laikui neatsilieps jokia iš niekur kuopa, tai iš atžvilgio, jog paminėtom dviem kuopoms tas atlikti nėra galimu, delegatas turės būti siunčiamas varde Sus. Liet. Laisv. Scrantono L. S. kuopos,
Administracija.

Isz visur.

Ar daug yra Slovėnų?

Profesorius Lubomiras Niederle iszleido nesenei akyvą broszurą, kurioje apskaito kiek yra sziądien pasaulėje Slovėnų. Jis semia žinias isz urėdiszkų suskaitų, visų tų szalių, kuriose tik slovėnai gyvena. Ir teip pagal jo rusų ir rusinų esą 95,300,000, lenkų 19,125,000, czekekų 9,500,000, serbų-luzicų 156,000, slovėkų 1,450,000, serbų ir chorvatų 8,210,000, bulgarų 4,850,000. Viso labo 138,691,000. Profesorius gi Florinskij nesutinka su Niederle. Jis sako kad slovėnų esą 144,000,000. Žingeidu žinot, ar jie prie to abelno slovė-

ny skaitliaus nepriskaitė tik ir lietuvių, kaip jie paprastai mėgsta lietuvius nuvogti, nuo akių sviesto.

Varšavoj iškilo universitete sumišimai. Priežastis ta, kad rektorius Ul'janov vardan visų studentų uždėjo ant grabo mirusio kuratoriaus, Apuchtino, vainiką. Apuchtinas visos mokslo jaunumenės buvo baisesiai neapkenčiamas, todėl studentai riežtai tą rektorius pasielgimą užprotestavo. Rektorius pasiskubino pašaukti į susirinkimą policiją ir žandarus, kurie areštavo daug studentų. Pasekmes to galima nujausti, kas caro valdžią pažįsta.

Senai jau ejo gandas, kaip barbariškai pasielgia Belgijos valdžia su savo pavaldiniais valstijoje Kongo, vakarinėje dalyje centrališkos Aprikos. Anglijos rėdas pavedė iširti tą dalyką savo pasiuntiniui, R. Casement, kuris dabar keliauja po prigulincijas Belgijai provincijas ir prisižiūri visiems brutalizmas ištvirkusių urėdinkų, ant tenzemicijų gyventojų. Sako, jog vergija ir laukinis barbarizmas tiesiog yra užlaikomas per valdžią. R. Casement ketina atlikti savo uždutę neanksčiau pusės metų ir paduoti surinktas žinias visumenei.

Kaip išsiplatinę yra prietariai tarpe prasėiokų, Vengrijoj, parodo šis pasibjaurėtinus nusidavimas. Netoli žemutinio Dunojaus pasimirė viena mergaitė, kuri per lengvatikius žmones buvo menama ragana buvusi. Reikia žinot, kad tenykščiai žmonės dar tebetiki raganas pareinant naktimis iš kapinių ir geriant iš gyvųjų, miegančių kraują. Tai gi bevezant tą mirusią merginą į kapines supuolę gyventojai nutraukė lavoną nuo vežimo ir įkaitinę raudonai geležį pervėrė jos širdį. Paskiaus prikimošo jos burną sukriuštoms arkli-nagėms ir visokiais geležga-

lais. Tokiu budu sukoneveikta ragana, pagal jų nuomonės nėbegalinti atsikelti iš kapų. Tenykščiai, sako, dažnai ir iš kapinių atkasa numirėlius, nužiurėtus raganiais, jeigu nesuspėja subiaurioti pirma pašarvojimo.

Apylinkėse Tomsko, Maskolijoje, labai daug žmonių užsinuodyjo duona, kepta iš rugių, kuriuose labai daug šimmet buvo įsimaišę sausagrudžių, arba skalsagrudžių. Daktarai pranešė valdžiai, jog jeigu gyventojai per žiemą tokią duoną valgys, tai 6% turės išmirti. Valdžia suskubo supirkti nuo ukininkų tuos nuodingus javus, o atgabeno iš kitų gubernijų geresnių.

Odessos prieplaukos cerkvėje, atsilanko ant dievmaldystės tulas popas, kuris nežinia iš kokios priežasties pagarsejo tarpe tamsuolių už „šventą“. Pasirodžius „šventamjam“ cerkvėje, fanatikai puola ant žemės, muša su galvom į grindis, šaukia nesavais balsais, iki negauna nerviškių trukčiojimų. Kas dyvyniausia, tai, kad tie fanatikai užkrečia ir kitiems nerviškas konvulsijas. Vietinė Medicinos D-stė kreipėsi prie arkirėjaus, idant tas uždraustų „šventamjam“ eiti cerkven, nes sako visi tą cerkvę lanstanti gauna nervų ligas.

Atsakymai.

Senam liutui. Baltimore, Md. Tamistos žinutę sunaudosime, išimant ypatingą pranešimą apie tulą ypatą. Ypatingi reikalai turi but sprendžiami tū jau, pas tamistas, bet ne laikraščiuose.

K. Tautiečiui, Worcester, Mass. Rašydami korespondencijas neišstęskite, bet praneškite faktus, kaip galint trumpai ir aiškiai. Rašykite dažniaus.

Aukos ir korespondencijos, dėl stokos vietos nesutilpo į šį Nr.; viskas sueis į sekantį 2 Nr.

Lietuvių Draugystei, Berlin. Pasiunčiame tamistoms „Vienybę“. Su džiaugsmu sveikiname tamistų d-stę ir linkim jai kuogeriausios kloties. Linkėtina kad visur lietuviai išsisklaistę po plačią pasaulę uždėtų panašias draugystes ir sulaikytų mus brolius nuo ištautėjimo.

Pp. Povilaikai, Waterbury — Buvusiam ant perst., Elizabeth ir Liutui, California. Žinios atėjo per vėlai. Tilps į sekantį Nr.

Susirinkimai.

S.L.A. 32 kuopos bus laikomas 10 d. sausio 1904m. 5 val. po pietų svetainėj 166 Broadway str. Boston, Mass. Užprašom visus sąnarius ateiti ir užsimokėti kvartalinę mokesį, o teip gi prašom atsivesti naujų prisirašyti prie S. L. A.

Komitetas.

Edwardsville, Pa. naujos draugystės D.L.K.G. bus svetainėje S. Paukščio 24 sausio 1904 m., kur bus galima prisirašyti tik už \$1,00. Tai gi už kviečiam kaip vietinius teip ir iš aplinkinių pasiskubėti su prisirašymu, nes toliaus bus pakelta įženga pagal metus.

Komitetas.

Spring Valley, Ill., 46 kuopos S.L.A. bus 10 sausio 1904 2 val. po pietų, svetainėje A. Skinkio, Dakota str. Už kviečiam visus draugus pributi užsimokėti kvart. duoklę. Teip gi atsibus rinkimai vietinio komiteto ir sudavadyjimas knygyno.

Knyg. kom. F. Blažys.

Vagis!

Tulas Levandoskis manę dikčiai apvogė, pasinešdams drapanas, laikrodėlį ir skrynute su pinigais \$27,55. Jis juodai apsilikęs, nešioja akinius ir nedidelio augumo. Kas jį sugaus duosiu \$10,00 atlyginimo.

J. Antonavičia

420 W. Main str.

Plymouth, Pa.

Pajieszkojimai.

Pajieszkaui savo tikro dėdes, Motiejaus Razausko, Suvalkų gub., Metelių dvaro; pirmiau gyveno Shenandoah, Pa. o dabar nežinau kur. Meldžiu atsišaukti; turiu svarbų reikalą. Mano adresas:

Frank Senapėdis,
1514 Ross Avo. Scranton, Pa.

Agota Mureik tarnavus pas kun. Servetka Freeland, Pa. meldžiu atsišaukti ant žemiaus padėto adreso:

E. V. Bazilius
25 Dodson Lane
Wilkes-Barre, Pa.

Mokslainė kirpimo drapanų.

Szi mokslainė mokia kriaučius puikiai vėliausios mados kirpimo drapanų, visose szalyse Suv. Valstijų ir Kanadoje. Negalintis pributi ypatingai, gauna lekcijas per laiszkus ir užtikriname teip pat gerai išmokyti kaip ir ypatingai. Rašydami laiszkus dėl pilnos informacijos adresuokite teip:

The Chicago Cutting School
2026 Michigan Ave.,
Chicago, Ill.

1-mas Lietuviszkas Maskinis ir Civilnas Balius!

Palangos Juzės, paszelpinė draugystė parengia pirmą didelį maskinį balių ant 16 d. sausio 1904 m., J. Harburgerio svetaipej 80-81 Hamburg Place, Newark, N. J. Teip gi yra paskirtos dvi dovanos vyrui ar merginai, kuris bus puikiosis ir navatniausias apsirėdęs. Tai gi naudokitės isz progos ir mėginkit gauti, nes turėsit puikų atminimą ir garbę, o įženga tik 25 c., moterims dykai, galėsit linksmintis nuog 7 vakare iki 4 ryto.

Užprasom visus lietuvius ir lietuvautes susirinkti ko skaitlingiausiai, nes bus daug funių.

Su guodone *Komitetas.*

Dr. J. Szliupas,

328 Federal str. Philadelphia, Pa.
47-50-A (Keystone Telephone)

Lietuviu tauta

senoveje ir szia dien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tęsa.)

Norbutas¹⁾ suteikia tokį paaiškinimą: Polovcai savę vadino Kipčak, ir regimai jie buvo dalimi Tutorių, nuo šalies Kipčako pavadintų Kapčako Totoriais. Polovcai buvo dalimi Pečeniegų, kuri 915 m. įstrigo pietiečiams Rusams, o 1121 m. tapė galutinai sumušti per Graikų cėsorių Joną Komnėną. Pečeniegai — anot Konstantino Porphyrogenėto — dalinosi į dvi dalis: 4 ordos jų gyveno po dešinei pusei Dniepro, ir kitos 4 — po kairei; šitos užėmė žemes nuo Doneco iki Krimui. Kad anūs Graikai sumušo, šitie užsilikę Rusus koneveikė. Bet gi visos tautos vardas buvo Pečeniegai, o tie, kurie po kairei Dniepro gyveno, įgyjo vardą Polovcų, nors Vengrai juos vadino Kumonais.

1055 m. Polovcų vadas Balušis susirėmė su Rusais, bet kelionei nenusisekus, jis sutarė sądermę su kniazium Vsevolodu. Vėliaus 1061 m. kitas vadas Sekal pergalėjo Vsevolodą ir daug grobių išsigabeno iš Rusijos. Nuo dabar Polovcai vienval grobstė Rusiją, iki galiaus Vladimiras Monomachas juos smagiai sumušo pas Sutein. Aplink 1127 m. jie priversti tapė atsitraukti už Volgos.

Žinome, kad Polovcai įsteigė miestą Serkel ar Bieloserkal ant Dono kairės pusės, ten, kur Donas labiausiai prie Volgos prisitartina. Ks. Bagužis sako: „Turime iš kitur paliudyjimą, kad tarp bielohradiškų Totorių, gyvenančių pusčiose, girdėtas buvo liežuvis, panešus į lietuvišką“. Latvių raštininkas Stendergi tvirtina, kad tarp bielohradiškų Totorių, tarp Bago ir Berečanes, šiaupus Očakovo, gyvenusių, Latvys dar susišnekėti galėjęs... Anot gi Guagnino miestas Kierkel arba Bielohrod suteikęs esąs vardą Bielohradiškiems Totoriams. Rasi tai šitie Totoriai buvo liekanomis Polovcų, seniaus susimaišusių su Lietuviais gyvenusiais pa-Dnieprėje, kuriuos Totoriai vėliaus išvilko į Pa-donę, kur ir įkarė Bieloserkalių arba Belotzebą (anot Konst. Porphyrogenėto). Šiaip ar teip imant, Polovcai iš veido, kalbos ir papročių skyrėsi nuo Bielohradiškųjų Totorių arba Polovco-Lietuvių, kurie rasi ir buvo tulame gentiškame susirišime su mūsų tauta.

Am. Marcellinas (rašęs apie 390 m. po Kr. g.), vadindamas „Arimphaei“²⁾ lietuvių gentes tarpe upių Vistulos ir Nia-

1) H. p. 155-165.

2) „... Linkon ištekos Chesino, gyveno Aestiai, kurie plačiai pirkliavo su gentaru, ir kurių vardas dar šiadien užsilikęs yra *Esthonijs*. Prie Sinus Cylipeus gulėjo sala Latris, kurią šiadien taris esant sala Oesel, į šiaurę nuo kurios buvo Lagnus Sinus arba Suomijos užuolanka. Gana toli į rytus nuo čia gyveno tulos gentės Sarmatų, apie kurias niekas žinomu nebuvo; bet gi tulos iš jų vadinosi Basilici, Hippophagi ir Hyperborei 1), kurie variai patikrina rybas Terros incognitos. Augščiaus jų gyvenę esą Arimphaei arba Argippoi, kurie esą buvę teisingiausiasieji iš visų barbarų; jie gyveno girėse vaisiais medžių, niekad nei nedengė savų galvų, ir teip buvo tykus, jog visos susiediškios gentės tarp jų jieškojo prieglaudos nuo savų prispaudąjų“ (A. Arrowsmith, 1831, p. 650: comp. of ancient and modern Geography).

muno ir girdamas jas kaipo „justi homines, placiditateque cogniti“, minavoja šale jų (juxtaque) *Massagetus*; kitur vėl kalbėdamas apie tuos pat „veteres Massagetæ“, kur šalyje Alanų, sako: „qui (Mažagėtai) unde sint vel quis incolant terras (quoniam hae res prolapsa est) consentaneum est demonstrare“. Aiškesnę žinią apie gyvenimo vietą Mažagėtų gauname nuo Aen. Sylvaniaus, vėlesnio popiežiaus Piaus II (1405-1465), kurš yra keliavęs per Lietuvių žemes apie ano laiko Lietuvius: „Redeunti — rašo jis — ex Livonia in Germaniam per littus Balthei maris post Massagetæ Prutheni sese obiiiciunt, qui ripas utrasque Wiscele amnis accolunt“; tad Mažagėtais butų Žemaičiai Kauno rėdyboje! Tas vardas Mažagėtų užsilikęs yra sulyg mūsų gadynės, ką matome iš „Palangos Juzės“¹⁾, kur autorius rašo apie Žemaitiją teip: „Kalnai prasided Kalvarijos, bergias Girdiškės parapijoj. Užgul daug vietas. Augščiausios jų viršunės vadinasi: Gilvičių kalnas Kurtavienu parapijoj, Žasino kalnas Janapolio, Šatrijos Luokės, Moteraitis Pavandenio, Girkstutas Varnių, Medziogalis Kaltinienų ir Augstogiris Laukuvos parapijoje. Dar kalnai: Šatrija, Girgzduta ir Medziogalis senovėje vadinos kalnais šventais, nes ant jų mūsų senuoliai pagony dievaičiams savo apieras degino. Yra ir daugiau tokių senovės bažnyčių pylimis vadinamų, nes jas tikrai mūsų prabočiai supylė, kurių čia negaliu išskaityti“. — „Kalnai, kurius pirmai išskaičiau, perjūdsia Žemaičių žemę kaip su juosta. Nuo srijos tų kalnų lyg jūrės tas krasztas senovėje vadinosi Maža Gėtija, kuri statė narsiausius žalnierius didiems Lietuvos kunigaikščiams Keistučiui ir Vytautui“. Pačią Žemaitiją viduramžio raštininkai daugiau vadina Samogetia, Samogethia, Samogitia, o gyventojus — Samogetæ, Samogitæ, Samogiti; tas vardas regis, yra sudurtas iš žodžių: same + getas, kaip kad Thrakų apgyventoji sala Samothrakė, ir zenklina Žema-gėtus. (Dr. Basan.).

Dakais vadina tulas liet. gentes viduramžio raštininkai, nors nepasako tikrai, kur jie gyvenę. „Šita gentė, kaip žinome, atsiskiria nog kitų lietuviškų genčių ypatingumu savo tarmės, butent perkeitimu literų d ir t prieš j j dz ir c; kad ir jų vardas iš suminkštintos formos Djakai į Dzakai paverstas tapė, negalima abejoti. Mūsų laiko Dzakus aš laikau per identišką gentę su teip tankiai minėtais Gėtais, arba — liekaną nog viduramžio Getvių. Regimai, jog Getviai, pirm negu jiems susigrusti teko į „Pagyrius“ ir į gemes šiaurėje, jie buvo apsigyvenę — kaip apie tai liudyje lietuviški ant viso ploto geografiški vardai — kuone visą šios dienos Lenkiją, sarmatiškiems Slovėnams į šitą kraštą dar neatvykus; nėra tik tokiu budu galima bus išreikšti tą įtekmę dzakiškosios kalbos ant kalboi lenkiškųjų Slovėnų, susimaišusių su Getviais, ir ištariančių šiadien dzakiškai d ir t prieš j kaip dz ir c“ (Dr. Bas., Ethnol. Smulkmenos).

Galiaus vardas *Lietuvių* išsiskėtė ant visos tautos; Lie-

1) Damon Hyperboreon paisais, Apollonots heraponta. (Plind. Olymp. III. 28).

— nansai d'oute pedzos lon

henrois an es Hyperboreoa ago—

na thsmastan hodon (Id. Pyth. X. 47).

Tofai de Létous hylos, anerchomenos Lykióthen

Tél' ep' apselrona démon Hyperboreon anthronon,

Ezephané. (Apol. Argon B. 675.).

Qualls Hyperboreis Aquillo cum densus ab oris

In cubult, Scythioque hyemes atque arida differt

Nubila: — (Virg. Georg. III. 196).

Vleam gementis littora Bospori,

Syrtaeque Getilas canorus

Aleæ, Hyperboreosque campos (Hor. Carm. II. XX. 16).

1) Vilniuje, 1863, p. 30.

tuvninkai atėję yra iš Pannonijos¹⁾ Latobikoi, Latovici; slg. ir Lotoboskon phylon, Thrakijoje, ir juos („Lidwicingum“) randame paminėtus mūsų krašte tik VIII šimtmečiuje.

Tulose vietose Lietuvoje ir jos gyventojus vadinta senovėje *Trakais*²⁾. „Teip jau pradžioje 5-to šimtmečio, Kr. gimus, laike nuolatingų karių, kurias Danai ir Žuvėdų „vikingi“ tolydžio vedė su lietuviškomis gentėmis, lobius begrėbdami ir vislab bepustydami, vienas tokių vikingų, Starkatheras, išsiųstas tapo per Danų karalių, Fothoną, dėl įveikimo Lietuvos gyventojų, sumišimą pakelusių prieš svėtimtaučių valdžią. Susitelkęs su Slovėnų kunigaikščiu, Vino, Starkatheras apsilankė Lietuvos žemėse, su lietuviškomis gentėmis bekariaudamas. Petras Olaus (Chron. reg. Danorum, I. 92) šią dalyką sekančiai aprašo: „Starcaterus cum Wino principe Slavorum mittitur a Frothone contra orientales populos, jam regi Danorum sub tributo servientes, nunc autem rebellare volentes, ut in fide continerent, ant ad juga revocaret, qui pugnaverunt contra Curetes, quorum natio extat in Livonia et contra Sembos i. e. Pruscos et contra Semigallos i. e. Tracias, et postremo contra omnes orientales preliati sunt, et claras victorias longe lateque reportabant“. (Dr. Basan.) Tai-gi randame Trakus minavojamus.

Senovėje buvo ir visas Trakų pavietas. Teip dar ant išduotos per Tob. Mayerį „Mappa geographica regni Poloniae“ (Norimbergae 1773), didelę dalį—rytinę—Kauno, vakarinę—Vilniaus ir Gartyno ir didesnę pusę Suvalkų gub., apėmęs buvo t. v. „palatinatus Trocensis“. Šitas palatinatas šiaurėje rubežiavo su Zemigale (Semigallia); vakarų rubežius tęsėsi nog Bausko, pietūlink palei upę Mušą, tiesiok ant upės Nevėžio iki Kaunui, nog Kauno, per Suvalkų guberniją ant Virbalio linkui, nog čionai pietūlink toje pat vietoje, kur eina ir šios dienos rubežius su Prusais; rytų rubežius ėjo, netoli nog upės Ilukštos prasidėdamas, pietų-vakarų link iki satakai up. Šventosios su Neriu (Vilija), toliau palei up. Nerį beveik iki Vilniaus, nog čion tiesiok pietūlink iki up. Niamunui, ir nog Niamuno vakarūlink iki up. Naro (Narew). Dalis kalnuotoji Trakų vajevalystos, kuri priklauso prie Suvalkų gub., dar neteip seniai vadinosi „Užgyrės traku“, kuri Lenkai saviškai į „Trakt zapuščański“ pavertė (Dr. Basan.).

Getviai arba Getvingi (Jadzvingai, Jatviagai) — paeina uno žodžio gėtis, gytis, getvis, gatvis—ganykla, genestys—tai-gi gentė turinti daug ganyklų, gyčių, o podraug žinoma ir apščiai prilaukanti naminių gyvulių. O juk iš tikrųjų apie „Podlesio“ Getvius yra žinoma, kad jie, giriose gyvendami, kur tuomet ariamos žemės ne kas-žin kiek buvo, priversti buvo laikyti dideles naminių gyvulių bandas, užsiiminėti žveja ir medžiokle. Bobrovskis³⁾ tiesiok sako: „bolieje sklonnosti i

vygod Jatviazi nachodili v razvedenii skota, v rybolovstvie i ochotie“. Getviai dar XI-XIII šimtmečiuose apgyveno visą plotą tarp upės Berzunės (Berezinos) rytuose iki upės Bugo vakaruose, palei upę Pripetį pietų šalyje ir upę Narą (Narev) šiaurėje, teip didelę dalį rėdybų: Minsko, Gartinos, Lumzos, ir pietinę dalį Prusijos ir Suvalkų gub., ypačiai tą visą kampą, kuri šiandien Lenkai Podlase, o Maskoliai—Poliesie vadina, išversdami į savo kalbą mūsų Pagyrėnus ar Pagirėčius, minimus jau per Ptolemajų 2-me šimtmečiuje po Kr. g. po vardu Pagyritai. Į sodybas pervagojo upės: Nurzec, Narevė, Bebrė¹⁾.

Ermoldus Nigellus giesmėje — Carmen in honorem Aludovici augusti—tuomet žinomus Lietuvius Gėtais vadina. Venantius Fortunatus (560–600 m.), — eilėse ant garbės Chilperichio I (562–584 m.), Gallijos karaliaus, minavoja tarp kitų tautų, su kuriais tas karalius karės vedė, ir lietuviškuosius Gėtus. Tokį pat vardą užrašė ir Paulus Warnfridis (+779 m.): iš 8-to šimtmečio paeinanči tula „daina anglosaksoniško keleivio“ minavoja, drauge su kitais vardais („Lidwicingum“, „Istum“, „Vicingum“) lietuviškų genčių, ir „Geatum“. Scholiastas Adomo iš Brėmos (1076 m.) rašo: Gėthi seu Prussi.

Po Gėtų vardu lietuviškas gentes pažinojo teip-gi Rusai. Nestoras (1056–1116 m.) minavoja Gėtus tarp Normanų ir Rusų; autorius „slovo v polku Igorevom“ žinojo netik apie Lietuvius, „Jatviagus“, bet ir apie Gėtus ant kranto jurių („sineje more“), girdamas jų „skaisčias mergas“ (krasnyja dievy).

Lenkai, pradėjus nuo 6-to šimtmečio, jei ne anksčiau, turėjo susinešimus su Lietuviais, ypač Prusuose gyvenusiais, su jais nuolat bekariaudami ir per ilgus metų eiles jų žemes beplėšdami; todėl jie galėjo geriausias žinias turėti ir apie vardus tumėtinių Lietuvų. Seniausiai jų metraščiai Lietuvius daugiausiai Gėtais vadina. Teip jau 1110–1113 m. rašęs tulas M. Gallus, minavoja Gėtus. Vincas Kadlubek, apie 1220 m. rašęs, sako: „Gete dicuntur omnes Lithuani, Prutheni et alie ibidem gentes“; Baguchvalas (+1253) aprašyme karių, kurias kunigaikštis Boleslavas (1161 m.) turėjo su Prusais, jų kraštą vadina „provinciae Getharum“, pridurdamas: „Gethe seu Prussi“; ant kitos vietos jis rašo: „Dacosque Gethas—seu Pruthenos et Ruthenos“, Chronicon polono-silesiacum (apie 1278 m.) sako „Gethas id est Letwanos“. Ir pas Dzierżvaną (apie 1296 m.) randame: „Getharum id est Prussorum“. Negana to, V. Kadlubek ir apie „Podlasės“ Getvius sako aiškiai: „Gete dicti fuere Jaswenze“, ir ant kitos vietos: — „sunt autem Pollexiani (=Podlasianie) Getharum seu Prussorum genus“.

1) Anot Jeroševičiaus Getvių sodybų rubežiais buvo: pietuos Bugas nuo liet. Bresto iki susijungiant su Nareve; vakaruose — Nerevė iki įtekant į ją Bebrėi (pas kainą Rusių), teip-gi Prusai, nuo kurių Getvių šalį skyrė balos Bebrės, Lykos ir Nettės; šiaurėje ir rytuose—Lietuva, pietūlink liet. Pagiriai (Kobryniške).

(Toliaus bus.)

1) Illyrijos šiaurinėje dalyje gyveno Latovici palei upę Gurk, o aplink Unną gyveno Mazaei (Masiai?). Netolymais susibėgimo Nauporto upės su Sava buvo kolonija Aemona (Laybach), skaitoma prie Pannonijos: Praetorium Latovicorum, vyriausias miestas Latovikų (Neudstaedel palei Gurk'ą).

2) Nors vėlai, bet turime patėmyti, kad vienas iš vardų senovės Trakų dievo Marso buvęs Thouras; nuo ko rasi Homėras dar vadinęs jį ósas Thouras Arės:

amphi de nykta

Thouras Arės ekalyipse machē, Troessin arēgon (Il. E. 507).

Ton men pollon Thouras Arēs hypo gounat' elysen (Il. Q. 498).

3) Grodnen. gub. I. 39.

